

Bachelorproef

**Welke huisvesting bieden Vlaamse particuliere
eigenaren aan grijze roodstaartpapegaaien
(*Psittacus erithacus*)?**

Bachelor in de agro- en biotechnologie
Afstudeerrichting Dierenzorg
Campus Roeselare
Student: Lara Nuyts
Academiejaar 2023 – 2024
Begeleidende docent(en): Kelly Rediger
en Lies Beernaert

Woord vooraf

Ik heb dit onderwerp gekozen om meer inzicht in de verschillende huisvestingen van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particuliere eigenaren te krijgen. Persoonlijk ken ik weinig van vogels en wilde hier verandering in brengen. Door middel van dit onderzoek heb ik de mogelijkheid gehad om de huidige huisvestingspraktijken in kaart te brengen en te beoordelen.

Ik zou heel graag mijn bachelorproef partner, Amelie Dujardin bedanken voor alle hulp die ze mij doorheen het jaar aan mijn bachelorproef verleende. We werkten heel goed samen en konden altijd op elkaar rekenen. Verder wil ik mijn begeleider Kelly Rediger bedanken voor de nuttige feedback die ze doorheen het semester gegeven heeft. Zonder haar hulp had ik mijn schriftelijk verslag niet beter kunnen afmaken.

Als laatste wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de nodige steun die ze mij gaven en de hulp die ze mij aanboden tijdens het schrijven van mijn schriftelijk verslag.

Lara Nuyts
Juni 2024

BACHELORPROEF

Titel

<i>De huisvesting van de Grijze roodstaartpapegaai (Psittacus erithacus) bij particuliere eigenaren in Vlaanderen</i>

Hoofdonderzoeksvraag

Welke huisvesting bieden Vlaamse particuliere eigenaren aan grijze roodstaartpapegaaien (<i>Psittacus erithacus</i>)?

Abstract

Huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particulieren.

In Vlaanderen worden grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) steeds vaker gehouden als huisdier. Ondanks hun stijgende populariteit is er nog onvoldoende informatie beschikbaar over hoe ze gehuisvest moeten worden in gevangenschap.

Met dit onderzoek wordt de huisvesting in kaart gebracht van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particuliere eigenaren en onderzocht of de resultaten voldoen aan hun ecologische behoeften.

Het onderzoek werd uitgevoerd door middel van een enquête, verspreid via een poster in supermarkten, dierenwinkels en sociale media. In totaal werden er 71 respondenten opgenomen gedurende de periode van 8 februari 2024 tot 26 mei 2024.

Uit het onderzoek kwamen deze belangrijke antwoorden naar voren.

Ten eerste blijkt dat 53 van de 70 respondenten slechts één grijze roodstaartpapegaai houden. Hierbij heeft één respondent niet meer verder geantwoord. Grijze roodstaartpapegaaien zijn sociale dieren die minstens per twee gehuisvest moeten worden.

Daarnaast gebruiken 61 van de 65 respondenten geen UV-lampen in het hoofdverblijf. Dit is een belangrijk aspect in het wild voor een grijze roodstaartpapegaai bij het foerageren en het zoeken van een partner.

Verder bieden 49 van de 65 respondenten geen schuilmogelijkheden aan hun papegaaien aan. Het ontbreken van een schuilplaats kan stress veroorzaken aangezien ze van nature prooidieren zijn die behoeften hebben aan veilige plekken in hun verblijf.

Bovendien geven 25 van de 63 respondenten aan dat hun papegaaien niet uit hun verblijf komen. Degene die wel uit het verblijf komen, krijgen minder dan een half uur vrijheid per dag. Dit is onvoldoende voor grijze roodstaartpapegaaien die een behoeften hebben aan een uitgebreide bewegingsruimte.

Tot slot hebben 17 van de 63 respondenten geantwoord dat hun papegaai geen mogelijkheid heeft om te kunnen vliegen, hoewel ze minstens zes tot acht vlieguren per dag nodig om aan hun ecologische behoeften te voldoen. De papegaaien die wel de mogelijkheid hebben, krijgen enkel 1 tot 2 uur de kans om te vliegen. Dit is eveneens onvoldoende voor hun gezondheid en welzijn.

Samenvattend wijzen deze resultaten op het feit dat grijze roodstaartpapegaaien nog onvoldoende aan hun ecologische behoeften gehuisvest worden. Door middel van meer informatie die door dierenartsen aan de eigenaren geschikt kunnen worden, kunnen de eigenaren een gepastere huisvesting aan hun grijze roodstaartpapegaaien voorzien.

Trefwoorden

- *Psittacus erithacus*
- *African grey parrot*
- *Husbandry*
- *Housing*

Inhoudsopgave

BACHELORPROEF	3
Titel	3
<i>De huisvesting van de Grijze roodstaartpapegaai (Psittacus erithacus) bij particuliere eigenaren in Vlaanderen</i>	3
Hoofdonderzoeksvraag	4
Welke huisvesting bieden Vlaamse particuliere eigenaren aan grijze roodstaartpapegaaien (<i>Psittacus erithacus</i>)?.....	4
Abstract	5
<i>Huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particulieren</i>	5
Trefwoorden	6
Inhoudsopgave	7
1 Probleemstelling en doelstelling	9
2 Literatuurstudie	11
2.1 Kenmerken van de grijze roodstaartpapegaai	11
2.2 Levenswijze van de grijze roodstaartpapegaai	11
2.2.1 Biotoop	11
2.2.2 Natuurlijk gedrag.....	12
2.3 Behoeften van grijze roodstaartpapegaaien in gevangenschap	13
2.3.1 Biotoop.....	14
2.3.2 Sociaal gedrag.....	14
2.3.3 Voeding.....	15
2.3.4 Kenmerken van het verblijf.....	15
2.3.5 Inrichting van het verblijf.....	16
2.3.6 Extra (speel)ruimte	18
2.3.7 Vliegmogelijkheden	18
2.3.8 Verrijking	18
2.4 Gevolgen van een onaangepaste huisvesting	19
2.4.1 Feather destructive behaviour.....	19
2.4.2 Ulceratieve pododermatitis.....	19
2.4.3 Agressie	19
3 Materiaal en methode.....	21
3.1 Deelonderzoeksvragen.....	21
3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria.....	21
3.3 Dataverzameling.....	21
3.4 Proefopzet.....	22
3.5 Dataverwerking.....	22
4 Resultaten.....	24
4.1 Sociodemografische gegevens	24
4.2 Kenmerken van het verblijf	25
4.2.1 Algemeen.....	25
4.2.2 Materialen	28
4.2.3 Spijlenrichting	28
4.2.4 Plaats van het verblijf	29
4.3 Inrichting van het verblijf.....	29
4.3.1 Zitstokken.....	29
4.3.2 Lampen	32
4.3.3 Schuilplaatsen	33
4.3.4 Beddingmateriaal.....	33
4.3.5 Wasvoorzieningen	34
4.3.6 Drinkvoorzieningen.....	34
4.3.7 Voedervoorzieningen.....	35
4.4 Factoren binnen/buiten het verblijf	35
4.4.1 Achtergrondgeluid.....	35

4.4.2	Bewegingsvrijheid.....	36
4.4.3	Sociale contacten	37
5	Discussie en algemeen besluit.....	39
5.1	Discussie.....	39
5.1.1	Interpretatie en verklaring van de resultaten.....	39
5.1.2	Kritische kijk op de methodiek.....	41
5.1.3	Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling	41
5.2	Algemeen besluit	42
6	Publiceerbaar artikel.....	I
7	Bijlagen	II
7.1	Bijlage 1: Enquête.....	II
7.2	Bijlage 2: Lijst kanalen verspreiding enquête.....	XXXIII
8	Bibliografie	XXXV

1 Probleemstelling en doelstelling

De laatste jaren zijn er meer en meer grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) als huisdieren gehouden worden. Dit is te wijten aan de toenemende interesse om exotische dieren als huisdieren te hebben (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Mensen nemen een papegaai als huisdier omdat ze denken dat een papegaai ‘gemakkelijker’ is dan een hond of een kat (Hess, et al., 2016). Een grijze roodstaartpapegaai kan inderdaad een geschikt huisdier zijn voor mensen die allergisch zijn aan katten, honden of moeite hebben met wandelen (Hess, et al., 2016). Uit studies blijkt dat papegaaien dezelfde kwalitatieve gezelschap als een hond bieden aan hun eigenaars (Anderson, 2003). De eigenaren ondervinden verbeteringen op zowel mentaal als fysiek vlak, hoewel dit vaak niet het geval is voor de papegaaien (Tygesen & Forkman, 2023). Uit studies blijkt dat eigenaren van een grijze roodstaartpapegaai hun bloeddruk daalt, samen met (potentiële) depressie (Peng & Broom, 2021).

Alhoewel een papegaai over de 50 jaar kan worden, geeft 85% van de eigenaren hun vogel binnen twee jaar weg nadat ze de vogel in huis hebben gehaald omdat ze hun complexe behoeften niet begrijpen (Anderson, 2003). In veel gevallen heeft de papegaai zes of zeven eigenaren gehad voordat hij de leeftijd van vijf jaar bereikt (Hess, et al., 2016).

Ondanks de toename van papegaaien als huisdieren, is er nog steeds onvoldoende informatie beschikbaar over hoe papegaaien gepast gehuisvest moeten worden naargelang hun ecologische behoeften (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Dit is grotendeels te wijten aan de moeilijkheid om hun natuurlijke biotoop na te bootsen. Ze leven namelijk in tropische regenwouden waar er continu achtergrondgeluid aanwezig is (Evans, 2001). Dit achtergrondgeluid zijn de grijze roodstaartpapegaaien die met elkaar aan het communiceren zijn (Hess, et al., 2016). Ze hebben complexe, sociale vogelgroepen in het wild en dit wordt vaak niet gerealiseerd in gevangenschap (Hess, et al., 2016). Grote papegaaien hebben een cognitieve capaciteit vergelijkbaar met een vier jaar oud kind, wat vaak onderschat wordt in gevangenschap (Hess, et al., 2016).

Over het algemeen wordt er verwacht dat papegaaien in gevangenschap langer leven dan in het wild. Ze krijgen immers eten en drinken zonder er inspanning voor te doen en moeten hierbij geen predatoren ontwijken. In gevangenschap hebben papegaaien de toegang tot medische zorg bij ziektes (Peng, Chang, Sheng-Ting, & Fei, 2013). Echter, er zijn onvoldoende dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vogels en nog minder die gespecialiseerd zijn voor gedragsproblemen bij papegaaien (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Een bezoek naar de dierenarts met een papegaai is ook kostelijk. Een jaarlijks bezoek aan de dierenarts kost zeker 300 euro per papegaai. Aangezien papegaaien prooidieren zijn, zullen ze niet snel laten merken dat ze ziek zijn (Anderson, 2003).

Ook al houden we al eeuwen papegaaien als huisdieren, worden ze nog steeds onvoldoende gehuisvest in overeenstemming met hun ecologische behoeften (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Grijze roodstaartpapegaaien zijn een niet gedomesticeerde soort en een onaangepaste huisvesting zal leiden tot stress, evenals gezondheids- en gedragsproblemen (Peng & Broom, 2021) (Hess, et al., 2016).

Wanneer in gevangenschap niet wordt voldaan aan de behoeften van de soort, kunnen problemen zoals verenplukken, pododermatitis en agressie ontstaan. Verenplukken is een typisch gedragsprobleem bij papegaaien met een onaangepaste huisvesting (Peng & Broom, 2021). Verenplukken is schadelijk voor zowel de mentale en fysieke toestand die tot verwondingen kunnen leiden door de vele valincidenten en uiteindelijk ook tot infecties of tumoren (Anderson, 2003). Ulceratie pododermatitis is een ontstekingsaandoening met zweervorming die aan de onderkant van de zolen optreedt doordat de poten dezelfde houding aannemen. Dit is het geval mocht er maar één soort type zitstok aangeboden worden waar de

papegaai op kan rusten. Ook kunnen te lange teennagels, obesitas of een gebrek aan vitamine A bijdragen aan de ontwikkelen van pododermatitis (Baker, 2012).

Een basiskennis over huisvesting, het herkennen van ziektes, regelmatige dierenartsbezoeken, verrijking en het stimuleren van foerageergedrag zijn noodzakelijk voor een optimale verzorging (Hess, et al., 2016).

Met dit onderzoek worden de huisvestingsomstandigheden van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particuliere eigenaren in kaart gebracht en geëvalueerd of deze voldoen aan de ecologische behoeften van de grijze roodstaartpapegaaien.

2 Literatuurstudie

2.1 Kenmerken van de grijze roodstaartpapegaai

De grijze roodstaartpapegaai (*Psittacus erithacus*) is de meest gehouden papegaaisoort in gevangenschap. Ze worden gekenmerkt door een zwarte bek, een rode staart en een grijs verenkleed. Een ondersoort genaamd 'Timneh grey parrot' is smaller in statuut en donkerder van kleur (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009). In het wild kunnen ze ouder dan 50 jaar worden (Anderson, 2003).

De grijze roodstaartpapegaai is een populaire soort wegens hun spraakvermogen en om hun vermogen om geluiden na te bootsen. Ze leren nieuwe woorden door de geluiden die ze in hun omgeving horen (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Figuur 1: grijze roodstaartpapegaai

2.2 Levenswijze van de grijze roodstaartpapegaai

2.2.1 Biotoop

Grijze roodstaartpapegaai zijn afkomstig uit West- en Midden-Afrika, waar ze in tropische regenwouden leven. Ze bewonen de randen van regenwouden bij mangroven en savannes, gebieden die gekenmerkt zijn door de warmte en hoge luchtvochtigheid. De hoge luchtvochtigheid houdt het verenkleed in gezonde toestand. Te droge luchtvochtigheid kan leiden tot moeilijkheden bij het ruilen, een droge huid en jeuk (Chitty & Monks, 2018).

Ze trekken zich terug tijdens de warmste delen van de dag in het regenwoud. Ze leven in bomen voor een groot deel van hun leven en bij het vinden van een partner, gaan ze samen een nestholte maken of ze gebruiken reeds een bestaande nestholte. Ze slapen op de takken van deze bomen en ze blijven hun hele leven in dezelfde biotoop, zonder te migreren (Peng & Broom, 2021).

Papegaaien worden ernstig bedreigd door habitatversnippering en stroperij voor de illegale handel. Ze staan op de rode lijst van IUCN en worden als 'endangered' verklaard. Ze zijn opgenomen in Appendix I van de CITES-lijst (Peng & Broom, 2021). In de Europese wetgeving staan ze in Bijlage A van de basisverordening, wat betekent dat elk individu een gesloten pootring met een uniek nummer en een Europees certificaat moet hebben. Ook elk jong moet over een Europees certificaat beschikken (Peng & Broom, 2021).

2.2.1.1 Temperatuur

In hun natuurlijke habitat daalt de temperatuur nooit onder de 30°C. Grijze roodstaartpapegaaien zijn daarom aangepast aan hogere temperaturen (Chitty & Monks, 2018).

2.2.1.2 Luchtvochtigheid

De luchtvochtigheid in tropische regenwouden kan oplopen tot 100% door de continue verdamping van water. Voor een optimale conditie hebben grijze roodstaartpapegaaien een minimum van 60-70% luchtvochtigheid nodig (Chitty & Monks, 2018).

2.2.1.3 UV licht

Deze papegaaien worden in hun natuurlijke omgeving blootgesteld aan een grote hoeveelheid aan natuurlijk ultraviolet B (UVB) (Jennifer A. West, 2019).

De grijze roodstaartpapegaai kan de verschillende elementen van het UV licht onderscheiden. Het zicht van papegaaien is tetra chromatisch wat betekent dat ze golflengtes rond UVA en UVB kunnen zien (Tynes, 2010). Ze bevatten een UV gevoelige kegel in hun retina. Ze kunnen met UV licht communiceren over korte afstanden omdat dit minder risico's inhoudt en predatoren soorten kunnen geen UV licht waarnemen. Door het waarnemen van UV licht kunnen ze groepsgegoten waarnemen (Tynes, 2010).

Dit vermogen helpt ook bij hun partnerkeuze aangezien de veren en iris UV-licht reflecteren (Jennifer A. West, 2019). Op een bepaalde leeftijd wordt de iris lichter van kleur en met behulp van UV-licht (UVA) kan de papegaai signaleren aan soortgenoten dat hij/zij geslachtsrijp is (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

De ultraviolet golflengtes zijn van essentieel belang voor de synthese van vitamine D in de huid en in de stuitklier (Chitty & Monks, 2018). UVB is noodzakelijk om vitamine D3 op te nemen. Vitamine D3 (cholecalciferol) is een prohormoon en komt uit voedingsbronnen of door blootstelling aan zonlicht en dit wordt door de lever gemetaboliseerd tot calciferol en vervolgens door de nieren tot calcitriol. Zonder UV-licht krijgen papegaaien onvoldoende vitamine D binnen (Jennifer A. West, 2019).

2.2.1.4 Zichtbaar licht

Grijze roodstaartpapegaaien hebben een dag-nachtcyclus van 12 uur licht en 12 uur donker nodig. In gevangenschap moeten ze minstens tien uur donker hebben om goed te kunnen slapen (Baker, 2012).

Verlichting mag nooit direct op het verblijf schijnen omdat dit niet overeenkomt met hun natuurlijke habitat waar zonlicht door het hoge bladerdek tegen gehouden wordt. Een papegaai in het wild kan altijd zichzelf verplaatsen bij te hoge temperaturen, terwijl een papegaai in gevangenschap in het verblijf gehuisvest is en er meestal niet uit kan (Tynes, 2010).

Het verblijf wordt in een stille, donkere kamer gezet wanneer ze moeten gaan slapen. Om het verblijf donker te maken kan er gebruikt gemaakt worden van een donkere deken en deze over het verblijf te leggen. Het beste wordt de grijze roodstaartpapegaai in een tweede verblijf, een 'slaapverblijf' gezet, bestemd enkel voor te gaan slapen (Baker, 2012).

2.2.2 Natuurlijk gedrag

Het dagelijks leven van een papegaai bestaat uit vliegen, foerageren, vocaliseren, zelfverzorging en sociale interacties. Papegaaien zijn over het algemeen stil, behalve tijdens het broeden en het vliegen tussen voedselplaatsen (Tynes, 2010).

2.2.2.1 Sociaal Gedrag

Ze leven in grote groepen, bestaande uit broedparen en familiegroepen met complexe intraspecifieke interacties. De groepsgrootte hangt af van de beschikbaarheid van voedsel en nestplaatsen en deze wordt gevormd door een pikorde. Dit resulteert in dominante en onderdanige individuen in de groep. De hogere in rang krijgen betere nestplaatsen en meer voeding (Tynes, 2010).

Dieren die in groep leven, bieden elkaar bescherming tegen predatoren, verzorgen elkaar, kiezen hun eigen partner, foerageren in groep en zorgen voor de socialisatie van hun jongen (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Ze zijn dus sociale dieren die van elkaar leren door te observeren (Auersperg & von Bayern, 2019). De jongen leren de vocalisaties door mimicry zodat ze met de groep kunnen communiceren. Elke groep heeft zijn eigen dialect. Ze hebben feedback nodig om hun geleerde liedjes te onthouden (Tynes, 2010).

2.2.2.2 Voortplantingsgedrag

Vocalisaties zijn van belang bij het zoeken naar een partner. Jonge papegaaien gebruiken spelgedrag om met elkaar door te communiceren door geschreeuw en fluittonen om potentiële partners aan te trekken (Tynes, 2010).

2.2.2.3 Foerageergedrag

Papegaaien besteden meer dan 50% van hun dag aan het zoeken van voedsel, wat in hun natuurlijke biotoop bestaat uit een gevarieerd dieet van bloemen, fruit en zaden (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Papegaaien zijn 40-60% van de dag bezig met foerageren (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006). Jonge papegaaien zijn 67% bezig met foerageren (Tynes, 2010).

2.2.2.4 Anti-predatorgedrag

Grijze roodstaartpapegaaien zijn prooidieren en zijn dus constant op hun hoede voor predatoren.

In geval van gevaar alarmeren papegaaien hun groepsgenoten zodat elke papegaai zich kan verbergen en stilhouden tot het gevaar geweken is (Tynes, 2010).

2.3 Behoeften van grijze roodstaartpapegaaien in gevangenschap

In Europa zijn vogels de derde meest gehouden huisdieren met maar liefst 1.2 miljoen individuen (Peng & Broom, 2021).

Volgens EFSA (European Food Safety Authority) moeten vogels in gevangenschap de mogelijkheid hebben om te ademen, rusten en slapen, sporten, drinken, schuilen, ontdekken, sociale contacten hebben en zo weinig mogelijk blootstelling aan ziektes en pijn minimaliseren (Peng & Broom, 2021). De huisvesting moet zowel hun fysieke als psychologische welzijn bevorderen en gepast gedrag mogelijk maken (Duncan & Hawkins, 2010).

De grijze roodstaartpapegaaien die als huisdieren gehouden worden zijn niet verschillend qua behoeften van de wilde individuen. Het welzijn kan worden afgeleid uit de papegaai zijn levensduur en voortplantingsvermogen in gevangenschap (Peng & Broom, 2021).

Voor één grijze roodstaartpapegaai moet een verblijf minstens 120 x 80 x 100 centimeter groot zijn met een zijwandopening van tien centimeter hoogte en 40 centimeter lengte. Voor elke vogel die erbij komt moet er minstens 15% oppervlakte bijkomen (Dierenwelzijnswet, 2018).

2.3.1 Biotoop

In België zijn er geen tropische regenwouden. Het klimaat kan enorm verschillen vergeleken met de natuurlijke biotoop van een grijze roodstaartpapegaai. Eigenaren moeten zich bewust zijn van de noodzaak om hun papegaaien tegen de elementen te beschermen, aangezien dat grijze roodstaartpapegaaien niet voor ons klimaat gemaakt zijn (Chitty & Monks, 2018).

2.3.1.1 Temperatuur

De temperatuur in België is meestal te koud voor grijze roodstaartpapegaaien, met uitzondering van de hittengolven in de zomer. Grijze roodstaartpapegaaien die in het huis worden gehuisvest hebben vaak een stabielere temperatuur dan grijze roodstaartpapegaaien die buiten worden gehuisvest (Chitty & Monks, 2018).

2.3.1.2 Luchtvochtigheid

De gemiddelde luchtvochtigheid in België voldoet aan de minimale behoefte voor grijze roodstaartpapegaaien. Echter, een papegaai die binnen gehuisvest wordt krijgt vaak met lagere luchtvochtigheden te maken door de verwarming (Chitty & Monks, 2018).

Een hogere luchtvochtigheid kan worden bereikt door een sprayfles (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

2.3.1.3 UV licht

Papegaaien die in een buitenvolière gehuisvest worden, ontvangen voldoende natuurlijk UV-licht. Eigenaren waarvan hun papegaaien enkel binnen gehuisvest worden, moeten wel UV licht aanbieden door middel van UV lampen (Chitty & Monks, 2018).

Er zijn lampen op de markt met zowel UVA en UVB als lampen met enkel UVA of UVB. Door middel van UVA kunnen papegaaien de wereld 'kleurrijker' zien. UVA is van belang voor grijze roodstaartpapegaaien voor onder andere groepsidentificatie, voedselherkenning en predatoren te herkennen. Bij gebrek aan UVA kan de papegaai mogelijks onvoldoende eetlust hebben, want hij ziet immers niet welk voedsel hij krijgt (Tynes, 2010).

UVB is van belang om vitamine D3 op te nemen. Zonder UVB is er geen mogelijkheid tot opname van vitamine D3 en treedt er calciumgebrek op (Tynes, 2010).

2.3.2 Sociaal gedrag

Zoals reeds aangehaald zijn grijze roodstaartpapegaaien groepsdieren en is het essentieel om ze in gevangenschap in groep te huisvesten. Gezelschap van soortgenoten is van vitaal belang om soorteigen gedrag te bevorderen (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Elkaar verzorgen is van cruciaal belang voor de sociale band in de groep te versterken. Papegaaien verzorgen zichzelf en hun groepsgenoten en dit zijn ze 20-66% van de dag mee bezig (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006).

In gevangenschap is er in de meeste gevallen enkel één grijze roodstaartpapegaai in het huishouden, waardoor enkel de eigenaar als sociale contact optreedt. Als de eigenaar overdag moet werken is het van belang dat er geluiden doorheen de dag worden gehoord door de papegaai(en) (voorbeeld: televisie, radio, etc.) om een soort van gezelschap voor de grijze roodstaartpapegaai te creëren. In hun natuurlijke habitat zijn er immers altijd luide achtergrondgeluiden aanwezig en is het enkel stil na een waarschuwing dat er een predator in de buurt gespot is (Tynes, 2010).

2.3.3 Voeding

Papegaaien hebben een gespecialiseerde dieet nodig, vaak onbekend bij eigenaren (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Een dieet met 20% eiwitten is noodzakelijk en selectief eetgedrag kan met behulp van pellets aangepakt worden die de benodigde voedingsstoffen bevatten. (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009). Overvoeding en obesitas zijn veelvoorkomende problemen door onwetendheid van de eigenaar en onvoldoende bewegingsruimte in te kleine verblijven (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Kies voor voeder- en drinkbakken die gemakkelijk te reinigen zijn, denk maar aan roestvrijstaal. Gebruik bakken die bevestigd zijn met een kliksysteem, aangezien papegaaien veel schade met hun bek kunnen toepassen. Deze bakken kunnen ook op een klimboom bevestigd worden (Tynes, 2010).

2.3.4 Kenmerken van het verblijf

2.3.4.1 Grootte

Een verblijf moet breder zijn dan hoger om klimmen en het flapperen van de vleugels mogelijk te maken (Baker, 2012). Een papegaai moet zijn vleugels kunnen openen in alle richtingen zonder de tralies aan te raken en de staart mag geen contact maken met de vloer of andere objecten in het verblijf terwijl de papegaai op een zitstok zit (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006).

Het is aangeraden om een verblijf een maat groter te kopen dan dat er geadverteerd wordt voor de soort (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006). Het verblijf moet de individu toelaten om dagelijks te vliegen en sociale contacten te leggen (Duncan & Hawkins, 2010).

Een buitenverblijf kan voordelig zijn omdat het de papegaaien de kans op het vermijden bij druk/stress toelaat en ze krijgen natuurlijk zonlicht (voor vitamine D3) (Baker, 2012).

Papegaaien vinden het aangenamer mochten ze in hun verblijf hoger zitten en een verblijf hoogte van (minstens) twee meter is aangeraden (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Uit onderzoek blijkt dat papegaaien liever grotere verblijven verkiezen en verblijven op grotere, verticale hoogtes. Ze verkiezen ook een groter verblijf, ook als er eten in een smaller verblijf aanwezig is (Peng, Chang, Sheng-Ting, & Fei, 2013).

Het verblijf moet de mogelijkheid bieden dat de papegaai niet in contact komt met etensresten en uitwerpselen. Het verblijf moet ook gemakkelijk voor de eigenaar te reinigen en ontsmetten zijn (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Er is een vermoedelijke schatting dat 50% van de papegaaien die als huisdier gehouden worden in een te klein verblijf gehuisvest worden en dus geen goed dierenwelzijn bevorderen (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Enkel een groter verblijf geven, heeft weinig waarde. Deze ruimte moet opgevuld worden met zitstokken, schuilplaatsen, verrijking, etc. (Duncan & Hawkins, 2010).

2.3.4.2 Temperatuur

Het verblijf moet in een kamer staan waar het minstens 10°C is. Mocht een grijze roodstaartpapegaai buiten verblijven bij koudere temperaturen, moet deze naar binnen gehaald worden. Ziekere of oudere papegaaien kunnen moeilijk hun temperatuur op peil houden en hierbij is een kamertemperatuur van minimaal 20°C van belang (Chitty & Monks, 2018).

2.3.4.3 Slaapplaats

Papegaaien zijn prooidieren en willen graag dat hun veiligheid gegarandeerd is. De enigste plaats waar ze zich veilig voelen is in hun slaapplaats (Baker, 2012).

2.3.4.4 Spijlen

Tijdens het klimmen, gebruiken papegaaien zowel hun poten als hun bek. Om optimaal te klimmen moeten de spijlen (voornamelijk) horizontaal georiënteerd zijn. De spijlen mogen niet behandeld geweest zijn met zink anders kan er een zinkintoxicatie optreden (Tynes, 2010).

Bij volièrès moet de omheining een draad bezitten van 14-gauge (Chitty & Monks, 2018). Het moet gegalvaniseerd staal bevatten, maar het wordt aangeraden om het staal eerst in verdund zuur te wassen om zinkintoxicatie tegen te gaan (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

2.3.4.5 Plaats van het verblijf

Papegaaien zijn gevoelig voor verontreinigde stoffen in de lucht. Ze hebben namelijk efficiëntere longen dan eender welk ander dier en zijn hierdoor gevoeliger/vatbaarder voor verontreinigde lucht. Er wordt niet aangeraden om papegaaien in de keuken te huisvesten door de stoffen die bij het koken vrijkomen (Anderson, 2003).

Het verblijf moet zich bevinden in een rustige ruimte met voldoende donkere uren om de natuurlijke daglichtcyclus te stimuleren (Tynes, 2010). Ze slapen enkel als het donker is in deze cyclus (Baker, 2012). Een minimum van 12 uur slaap in een donkere omgeving is belangrijk voor de mentale en fysieke toestand van de papegaai, anders ervaren ze stress (Tynes, 2010).

Het is aangeraden om het verblijf ook niet voor een raam te plaatsen. Een tralieverblijf geeft minder veiligheid dan een verblijf met maar één opening. Dit kan verhelpen worden door een handdoek op het verblijf te leggen en één zijde open te laten (Baker, 2012).

Er kan gewerkt worden met een kleiner verblijf, maar dit is enkel aangeraden als de papegaai(en) overdag in een groot verblijf of in een grote ruimte overdag gehuisvest worden en 's nachts in een kleiner verblijf. Dit kleiner verblijf wordt een soort slaapverblijf (Chitty & Monks, 2018).

2.3.5 Inrichting van het verblijf

Papegaaien die in tropische regenwouden leven en in een buitenvolière gehuisvest worden moeten in gevangenschap beschermd worden tegen de elementen. Er moeten schuilplaatsen en eventuele verwarmingselementen aanwezig zijn (Chitty & Monks, 2018).

2.3.5.1 Zitstokken

Zitstokken zijn essentieel omdat ze de takken nabootsen waarop de papegaaien in het wild zitten. Ze slapen op deze zitstokken, dus hun aanwezigheid in het verblijf is cruciaal (Peng & Broom, 2021).

Ze houden van klimmen, daarom is het belangrijk om meerdere zitstokken met verschillende diameters aan te bieden (Baker, 2012). De poot moet volledig rond de zitstok kunnen en variatie in diameters zijn verplicht om aandoeningen zoals pododermatitis te voorkomen. In één verblijf voor één grijze roodstaartpapegaai moeten er minstens twee zitstokken aanwezig zijn (Baker, 2012).

De commercieel verkrijgbare zitstokken hebben vaak een uniforme diameter en effen uitzicht, wat geen variatie in pootstand biedt en kan leiden tot eventuele gezondheidsproblemen zoals pododermatitis. Zitstokken moeten variëren in diameter om de bloedsomloop in de poten te verbeteren (Baker, 2012). Zitstokken moeten ook aangeboden worden van verschillende materialen (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

Papegaaien gebruiken hun bek veel en knabbelen graag aan het schors en het hout van hun (houten) zitstokken (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006). Zitstokken mogen niet behandeld geweest zijn met chemische middelen zoals Dettol omdat de kans groot is dat de papegaai het chemisch product binnenkrijgt (Baker, 2012). Wegens het knabbelen moeten zitstokken op een regelmatige basis vervangen worden (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

De zitstokken moeten zo geplaatst worden dat ze er verplicht van af moeten om naar hun eten of drinken te begeven. Hierdoor kunnen de nagels slijten en wordt de papegaai gestimuleerd om actief te bewegen (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006).

2.3.5.2 UV lampen

Verlichting is vaak een onderschat onderdeel van een papegaai zijn leven voor een goede huisvesting (Baker, 2012).

In gevangenschap moeten grijze roodstaartpapegaaien zowel UVA als UVB licht ter beschikking krijgen. Deze lampen moeten om de 6 à 9 maanden vervangen worden aangezien hun intensiteit afneemt (Evans, 2001). Er bestaat geen overdosis van UV licht dus er wordt aangeraden om zoveel mogelijk UV lampen in het verblijf te hangen (Jennifer A. West, 2019).

2.3.5.3 Schuilplaatsen

Grijze roodstaartpapegaaien zijn prooidieren en ze willen gaan schuilen mocht er een predator in de buurt zijn. In gevangenschap moeten er dus (voldoende) schuilplaatsen aanwezig zijn zodat ze zich veilig in hun verblijf voelen. Bij gebrek zal er stress en angst optreden (Peng & Broom, 2021).

Een schuilplaats kan al iets simpels zijn zoals een handdoek die over een deel van het verblijf gelegd wordt of een houten constructie van de natuurlijke boomstammen waarin ze in het wild slapen (Peng & Broom, 2021)

2.3.5.4 Beddingmateriaal

De bodembedekking in een verblijf kan eenvoudig van plastic of in een volière van tegels of beton bestaan. In een binnenverblijf kan de bodembedekking uit krantenpapier, schors, houtkrullen, etc. bestaan. De bodembedekking moet gemakkelijk en snel te reinigen zijn zonder daarbij veel de papegaai(en) te storen. De bodembedekking moet elke dag ververst worden en het hele verblijf moet elke twee tot vier weken volledig geschrobt worden (Anderson, 2003).

2.3.5.5 Belang van wassen

Doordat de grijze roodstaartpapegaai oorspronkelijk in tropische regenwouden in het wild leeft, moeten ze zich regelmatig wassen. Ze hebben een luchtvochtigheid tussen de 60-70% nodig om een optimale toestand van de veren te garanderen (Chitty & Monks, 2018). In onze verwarmde huizen is de luchtvochtigheid vaak te droog. In de verwarmde huishouden is het juist noodzakelijk om een optimale welzijn te behouden. In gevangenschap kunnen ze zich wassen met een ondiep schaalteje gevuld met water, een douche of doordat de eigenaar regelmatig met een sprayfles de grijze roodstaartpapegaai besproeit (Duncan & Hawkins, 2010).

Wanneer papegaaien zich wassen gebeurt dit in groep. Als er maar één grijze roodstaartpapegaai in het huishouden is, kan de eigenaar samen met zijn papegaai douchen. Veel papegaaien vinden het ook fijn als het regent omdat dit hun natuurlijke habitat nabootst (Bradley Bays, Lightfoot, & Mayer, 2006).

2.3.6 Extra (speel)ruimte

Een grijze roodstaartpapegaai mag niet de hele dag in zijn verblijf zitten, tenzij ze in een grote volière gehuisvest worden. Ze moeten buiten een verblijf ook een 'speelruimte' ter beschikking hebben.

Hier kunnen ze foerageren, spelen en sociale interacties hebben (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009). Hier hebben ze meer vrijheid en kunnen er meer verrijkmateriaal aangeboden worden voor bezigheid. Ze moeten steeds onder toezicht gehouden worden terwijl ze zich in de speelruimte bevinden. (Hess, et al., 2016). Elektrische draden of metalen (zoals zink) moeten vermijden worden (Baker, 2012).

Grote papegaaien hebben een hoge cognitieve vermogen vergelijkbaar met dat van de meesten apen of dat van een vier jaar oud kind (Peng & Broom, 2021).

Een papegaai die vier tot acht uur per dag uit zijn verblijf mag om met mensen te interacteren, zorgt voor minder kans op veren plukken (Jennifer A. West, 2019).

2.3.7 Vliegmogelijkheden

Papegaaien moeten in gevangenschap de mogelijkheid hebben om te vliegen, aangezien dit aan hun ecologische behoeften voldoet. Vliegen traint de cardiovasculaire spieren en het zorgt ervoor dat de papegaai is om verwondingen bij het vallen te voorkomen (Peng, Chang, Sheng-Ting, & Fei, 2013).

Vliegen wordt beschreven als het dier die zich voor minstens vijf seconden in de lucht bevindt door het flapperen van de vleugels. Papegaaien moeten minstens zes tot acht uur per dag kunnen vliegen om aan hun ethologische behoeften te voldoen, maar meer is beter. Het beste is dat ze vergezeld worden door soortgenoten (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

In gevangenschap worden de vleugels vaak gekortwiekt. Hierachter zit de redenering dat dit gedaan mag worden omdat de papegaaien in gevangenschap immers niet meer hoeven weg te vliegen van predatoren en ze niet hoeven te migreren om eten te vinden (Peng, Chang, Sheng-Ting, & Fei, 2013). Dit mag enkel gedaan worden om het welzijn te bevorderen en niet omdat het standaard gedaan wordt (Peng & Broom, 2021). Bij papegaaien moeten de vleugels aan beide kanten evenveel gekortwiekt worden, want als ze vallen bij het klimmen kunnen ze niet meer goed wegvliegen en veilig landen. Er wordt wel aangeraden om pas te kortwieken als de papegaai reeds kan vliegen en de pectorale musculatuur gevormd zijn (Chitty & Monks, 2018).

Als papegaaien in een te kleine verblijf gehouden worden (voor meer dan 10 uur op een dag) of wanneer de vleugels gekortwiekt zijn kan dit resulteren in gedragingen zoals traliebijten of repetitieve voortbewegingen. Als je immers het dier zijn middel om te ontsnappen wegneemt, neemt angst in het dier toe (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Een vogel die langer dan zes uur per dag alleen zit, heeft een hoger risico om feather destructive behaviour ("FDB") (Tygesen & Forkman, 2023)

2.3.8 Verrijking

Om het welzijn van papegaaien in gevangenschap optimaal te houden moeten ze voldoende verrijking krijgen. Verrijking biedt een kans om de papegaai mentaal bezig te houden. Ze zijn van nature heel nieuwsgierig en speelt en gebruiken hun bek veel om de wereld te verkennen.

Dus alle middelen die gegeven worden moeten robuust zijn. Te veel verrijkmiddelen kunnen voor overstimulatie zorgen, terwijl geen verrijking tot gedragsproblemen kan leiden (Jayson, Williams, & Wood, 2014).

2.4 Gevolgen van een onaangepaste huisvesting

Het welzijn van deze dieren is meestal ondermijnd door een onwetende eigenaar, onvoldoende informatie ter beschikking en/of een onaangepaste huisvesting (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Er is nog een grote onwetendheid of valse informatie over het houden van papegaaiachtige en een gebrek aan gespecialiseerde dierenartsen voor exoten met gedrags- en mentale problemen (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

2.4.1 Feather destructive behaviour

Verenplukken of feather destructive behaviour (FDB) is een veelvoorkomend probleem bij een onaangepaste huisvesting (Indranil. & Bandyopadhyay, 2017). Dit gaat vaak over hand opgefokte papegaaien die alleen gehuisvest worden door heel hun leven (Tygesen & Forkman, 2023). Als de papegaai onvoldoende zijn normaal gedrag in het verblijf kan uitvoeren, treedt er bij 10% van de in gevangenschap gehouden grijze roodstaartpapegaaien verenplukken op (Peng & Broom, 2021).

Dit is het gevolg van onvoldoende te kunnen foerageren, geen sociale contacten hebben, onvoldoende kunnen vliegen en onvoldoende met nieuwe zaken in aanmerking te komen (Magaletti & Costa, 2022). Verenplukken is ook een gevolg van een onaangepaste voeding, onvoldoende slaap en onvoldoende omgevingsverrijking (Anderson, 2003). Ook al is verenplukken niet het meest voorkomende abnormaal gedrag, is dit wel vaak de reden waarmee eigenaren naar de dierenarts gaan (Tynes, 2010).

Bij conflicten in het wild kunnen grijze roodstaartpapegaaien van elkaar wegvliegen, maar in gevangenschap is dit vaak niet mogelijk doordat ze in een onaangepast verblijf gehuisvest zijn of gekortwiek zijn (Baker, 2012).

Kortwieken kan bijdragen tot verenplukken. Ze lijken geïrriteerd met delen van hun integument en beginnen er aan te knabbelen. Later beginnen ze meer en meer hun veren uit te trekken en dit is vaak onherstelbaar. Het merendeel van deze papegaaien hebben een hogere corticosterone levels, dit is een aanwijzing op een verhoogde stress (Grandin, 2020). Een behandeling voor verenplukken is een aangepaste dieet en voldoende verrijking voor de mentale stimulatie (Jones, Tully, & Dorrestein, 2009).

2.4.2 Ulceratieve pododermatitis

Als de eigenaar slechts één soort zitstok van hetzelfde materiaal aanbiedt, bestaat het risico dat de papegaai(en) ulceratieve pododermatitis ontwikkelt/ontwikkelen. Ulceratieve pododermatitis is een ontstekingsaandoening met zweervorming die aan de onderkant van de zolen optreedt doordat de poten steeds dezelfde houding aannemen. Bij te lange teennagels, obesitas of een gebrek aan vitamine A kan pododermatitis ook optreden (Baker, 2012).

2.4.3 Agressie

Papegaaien zijn van nature vocale dieren, vooral in de ochtend en de late namiddag en dit wordt door de eigenaren als abnormaal ondervonden (Baker, 2012). Ze gebruiken hun vocalisatie om een partner te vinden of om de groep te waarschuwen tegen predatoren (Baker, 2012). In het begin vinden veel mensen dit leuk als de papegaai woorden gebruikt. Als dit gedrag positief bekrachtigd wordt, gebruikt de papegaai meer vocalisaties om aandacht te krijgen. Na een tijd vinden de eigenaren dit lastig en zullen ze de papegaai meer negeren.

Wanneer de eigenaar hierop niet meer reageert, kunnen er frustraties bij de papegaai optreden en zal hij agressief reageren (Baker, 2012).

Een papegaai kan ook agressief doen als hij onvoldoende rust krijgt. Dit kan bijvoorbeeld wanneer de papegaai normaal gesproken moet slapen en plotseling veel lawaai in die kamer is. De papegaaien leren dat ze hun scherpe bek kunnen gebruiken om dreigingen (zoals mensen) af te weren (Tynes, 2010).

Een regelmatige review van de huisvesting is essentieel om te bepalen of de papegaaien wel degelijk gepast gehuisvest worden en geen tot minimaal stress of pijn ervaren (Duncan & Hawkins, 2010).

3 Materiaal en methode

3.1 Deelonderzoeksvragen

- Welke soorten verblijven bieden eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) aan hun dieren aan?
- Welke grootte van verblijven bieden eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) aan hun dieren aan?
- Welke type zitstokken bieden eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) aan hun dieren aan?
- Welke bodembedekking bieden eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) aan hun dieren aan?
- Op welke plaatsen plaatst een eigenaar het verblijf van hun grijze roodstaartpapegaai (*Psittacus erithacus*)?
- Welke lampen bieden eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien (*Psittacus erithacus*) aan in het hoofdverblijf?

3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria

In het onderzoek zijn particuliere eigenaren van grijze roodstaartpapegaaien bevraagd geweest. De eigenaren van grijze roodstaartpapegaaien zijn de elementen van dit onderzoek. Tot het inclusiecriteria behoren particulieren eigenaren die in Vlaanderen wonen en één (of meerdere) grijze roodstaartpapegaai(en) als huisdier hebben. De exclusiecriteria zijn particuliere eigenaars van grijze roodstaartpapegaaien die niet in Vlaanderen gehuisvest zijn of kwekers van grijze roodstaartpapegaaien.

3.3 Dataverzameling

De doelgroep van dit onderzoek waren particulieren eigenaren die een (of meerdere) grijze roodstaartpapegaai(en) als huisdier hebben en in Vlaanderen wonen. De bevraging gebeurde van 4 februari 2024 tot 26 mei 2024 door middel van een enquête. Met behulp van Qualtrics werd er een enquête opgesteld die verspreid werd via verschillende kanalen (zie Bijlage 2).

Dit werd verkregen door een poster te maken met de uitleg van het onderzoek en een QR-code die naar de online enquête leidt.

De structuur van de vragenlijst werd geïnspireerd door reeds gepubliceerde artikels en boeken over grijze roodstaartpapegaaien. De definitieve enquête bestond uit 52 vragen en het invullen nam maximaal 15 minuten in beslag (zie Bijlage 1).

In de enquête werden de respondenten bevraagd naar de variabelen van de sociodemografische gegevens zoals de leeftijd (uitgedrukt in jaren) en het geslacht van de eigenaar. Hierop werd gevraagd naar het aantal grijze roodstaartpapegaaien die de eigenaar in bezit heeft, welke leeftijd en geslacht deze dieren hebben en hoelang de eigenaar deze dieren reeds heeft (uitgedrukt in jaren).

De enquête werd verspreid op sociale media, voornamelijk Facebookgroepen. Dit waren zowel specifieke groepen voor papegaaienhouders als de gemeentes zelf. Daarna werd de enquête naar kennissen gestuurd die in bezit zijn van een grijze roodstaartpapegaai die in Vlaanderen gehuisvest zijn.

Daarnaast werden de posters in supermarkten, dierenwinkels, bij dierenartsen en op openbare plaatsen opgehangen. Dierenartsen die gespecialiseerd zijn in het behandelen van vogels

werden gevraagd of ze een poster aan eigenaren van grijze roodstaartpapegaai wilden meegeven, of dat ze de poster in het praktijk wilden ophangen.

Met behulp van een enquête wordt er een beeld geschetst over de huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien bij particuliere eigenaren in Vlaanderen.

3.4 Proefopzet

Er werd gewerkt met een online enquête die met behulp van Qualtrics opgesteld werd (zie Bijlage 2). In het eerste deel werden de inclusiecriteria afgetoetst door middel van twee vragen. Er werd concreet gevraagd of de respondenten een grijze roodstaartpapegaai als huisdier hadden en of ze in Vlaanderen wonen.

Daarna werd er naar de sociodemografische gegevens van de respondent gevraagd. Hierbij werd gepeild naar de leeftijd (uitgedrukt in jaren) en het geslacht van de eigenaar. Daarnaast werd gevraagd hoeveel grijze roodstaartpapegaaien de eigenaar in bezit heeft, welke leeftijd en geslacht deze grijze roodstaartpapegaaien hebben en hoelang de eigenaar deze papegaaien reeds in bezit heeft.

In het derde deel van de enquête werden voornamelijk vragen gesteld over de huisvesting van de papegaai. Dit deel bevatte vragen zoals in welk verblijf de papegaaien in gehuisvest worden en of dit verblijf verplaats worden en of er meerdere verblijven ter beschikking zijn. Er werd gepeild naar het materiaal van het verblijf en hoe de spijlen georiënteerd zijn. Vervolgens werd er gepeild in welke ruimte het verblijf gehuisvest wordt en waar het verblijf in deze ruimte bevindt. Daarnaast werd er bevraagd of er doorheen de dag achtergrondgeluid aanwezig is en welke geluiden dit zijn. Er werd ook gevraagd welke zitstokken er in het verblijf bevinden en van welk materiaal deze zitstokken gemaakt zijn. Dan werd er gepeild of de eigenaar lampen, zowel UV- als warmtelampen in het verblijf gebruikt en het aantal ervan. Hierbij werd ook gevraagd hoe vaak ze de UV-lampen vervangen en de afstand die de UV-lamp tot het verblijf bedraagt. Daarnaast werd er gevraagd of er schuilplaatsen zijn en het aantal ervan. Er werd aan de respondenten bevraagd of ze beddingmateriaal in het verblijf gebruiken en welke dit specifiek zijn. Hiernaast werden er zaken gepeild zoals of de eigenaren een wasvoorziening heeft en uit welk materiaal de eet- en drinkbakken bestaan. Buiten dit werd er ook gevraagd naar het aantal uur dat de papegaai uit het verblijf mag en hoeveel uur ze per dag de mogelijkheid hebben om te vliegen.

Het vierde deel van de vragenlijst ging over de verrijking. Dit omvatte vragen zoals welk klimmaterialen zich in het verblijf bevinden, of er een spiegel aanwezig is, of er interactieve spellen met en zonder voeder zijn en de aanwezigheid van zintuigelijke verrijking. Bij bovenstaande vragen werd ook telkens geïnformeerd naar de al dan niet permanente aanwezigheid van desbetreffende verrijkingsstimuli. Bij de interactieve spellen met voeder werd eveneens gepolst naar het gebruikte voeder. Wanneer interactie met een andere diersoort van toepassing was, volgde een bijkomende vraag met betrekking tot de specifieke diersoort(en).

De laatste vijf vragen zijn zowel belangrijk voor de huisvesting als voor de verrijking. Deze vragen omvatten vragen of er contact is met andere huisdieren, of dit contact permanent is en over welke huisdieren dit betreft. Er werd ook gepolst naar contact met soortgenoten en of deze contact permanent is.

De finale versie van de enquête bedraagt 52 vragen en neemt maximaal vijftien minuten van de respondent zijn tijd in beslag.

3.5 Dataverwerking

Alle data werden vanuit Qualtrics ingevoerd in Excel. De verwerking van de verzamelde data werd uitgevoerd door middel van het softwareprogramma Excel.

Bij dit onderzoek werd enkel beschrijvende statistiek toegepast waarbij de resultaten op een verklarende manier werden weergegeven. Enkel bij de eerste twee vragen waar het inclusiecriteria bepaalt werd, werd er geen beschrijvende statistiek toegepast.

Bij ordinale data werd de mediaan, het interkwartielafstand, de range met de modus en een visuele voorstelling (grafiek of tabel) weergegeven. Bij nominale data werd de modus met een visuele voorstelling (grafiek of tabel) weergegeven en bij continue data werd de gemiddelde met de standaarddeviatie berekend.

4 Resultaten

4.1 Sociodemografische gegevens

De enquête werd in totaal door 106 mensen ingevuld, waarvan 93 mensen particuliere eigenaar zijn van één of meerdere grijze roodstaartpapegaaien. Dertien mensen voldeden niet aan het eerste inclusiecriteria. 92 van de particuliere eigenaren beantwoordden de tweede vraag, waaruit blijkt dat er 71 van de eigenaren woonachtig zijn te Vlaanderen. Negentien mensen wonen niet in Vlaanderen en één persoon antwoordde 'Ik weet het niet'. Het absolute aantal respondenten die voldoen aan de inclusiecriteria is dus 71. Echter kan het aantal antwoorden per vraag variëren doordat er ook antwoorden worden opgenomen in de resultaten van mensen die de enquête niet volledig hebben ingevuld.

De modus van de leeftijd van de eigenaren is 40 tot 50 jaar. De mediaan is 40 tot 50 jaar, met een interkwartielafstand (IQR) van 20 jaar. Het gemiddelde ligt tussen de 40 tot 50 jaar met een standaarddeviatie van twintig tot 70 jaar. De minimumleeftijd is zestien jaar en de maximumleeftijd 84 jaar. Bij het geslacht van de eigenaren is het merendeel vrouwelijk.

Het aantal gehouden grijze roodstaarten heeft als modus één. De mediaan hierbij is één en de interkwartielafstand bedraagt nul. Het aantal grijze roodstaartpapegaaien gehouden door de respondenten varieert van één tot negentien dieren. De meeste respondenten (n=53), heeft één grijze roodstaartpapegaai. De modus van de leeftijd van de grijze roodstaartpapegaaien is tien tot twintig jaar. Het gemiddelde ligt tussen de tien tot twintig jaar met een standaarddeviatie van acht jaar. De minimumleeftijd is vier maand en de oudste gerapporteerde grijze roodstaart is 50 jaar. Hierbij zijn er 74 antwoorden gerapporteerd van de 70 respondenten hun grijze roodstaartpapegaai(en) hun leeftijd(en).

Bij het geslacht van de grijze roodstaartpapegaaien is de modus pop. Bij deze vraag zijn er 90 antwoorden van de 70 respondenten gerapporteerd over hun grijze roodstaartpapegaai(en) hun geslacht(en).

Tenslotte is er de vraag over hoe lang de respondent al eigenaar is van de grijze roodstaartpapegaai(en). Hierbij is de modus vijf tot tien jaar met een minimum van twee weken en een maximum van 43 jaar. Tot slot is de mediaan vijf tot tien jaar en de interkwartielafstand vijf jaar. Hierbij zijn er 74 antwoorden van de 70 respondenten gerapporteerd.

Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. De bovenstaande socio-demografische gegevens worden in onderstaande frequentietabel weergegeven.

Tabel 1: Socio-demografische gegevens respondenten & grijze roodstaartpapegaaien

Particuliere eigenaar van grijze roodstaartpapegaai(en)	Absolute aantal	N = 106
Ja		93
Nee		13
Woonachtig in Vlaanderen	Absolute aantal	N = 92
Ja		72
Nee		19
Ik weet het niet		1
Leeftijd eigenaren	Absolute aantal	N = 71
10 tot 20 jaar		2
20 tot 30 jaar		11
30 tot 40 jaar		14
40 tot 50 jaar		15
50 tot 60 jaar		12
60 tot 70 jaar		11
70 tot 80 jaar		4
Meer dan 80 jaar		2
Geslacht eigenaren	Absolute aantal	N = 71

Man	30
Vrouw	41
Aantal grijze roodstaarten in bezit	Absolute aantal
1	N = 70
2 tot 5	53
6 tot 10	12
11 tot 15	1
16 tot 20	1
Onbekend	2
	1
Leeftijd grijze roodstaartpapegaaien	Absolute aantal
Minder dan 0,5 jaar	N = 70
1 tot 2 jaar	1
2 tot 5 jaar	4
5 tot 10 jaar	9
10 tot 20 jaar	15
20 tot 30 jaar	16
30 tot 40 jaar	11
40 tot 50 jaar	8
50 tot 60 jaar	1
Onbekend	1
	8
Geslacht grijze roodstaartpapegaaien	Absolute aantal
Man	N = 90
Pop	34
Onbekend	41
	15
Aantal jaren grijze roodstaartpapegaai in bezit	Absolute aantal
Onbekend	N = 70
<0,5 jaar	6
0,5 tot 1 jaar	3
1 tot 2 jaar	2
2 tot 5 jaar	5
5 tot 10 jaar	10
10 tot 20 jaar	17
20 tot 30 jaar	16
30 tot 40 jaar	10
40 tot 50 jaar	4
	1

4.2 Kenmerken van het verblijf

4.2.1 Algemeen

Wanneer gekeken wordt naar het verblijf in het algemeen en de omgeving, bieden de meeste eigenaars maar één verblijf aan hun grijze roodstaartpapegaai ($n=38$). 30 respondenten voorzien meerdere verblijven ($N=68$). Vanaf hier werd gevraagd om enkel de vragen in verband met het hoofdverblijf in te vullen. Vijftien van de 67 respondenten kozen een hoofdverblijf met een middelmatige oppervlakte (optie zeven in onderstaande tabel), terwijl negen vermelden dat de grijze roodstaartpapegaai(en) vrij rond het huis mag/mogen vliegen (optie: andere). Twaalf van de respondenten geven hun grijze roodstaartpapegaai een enkelvoudig verblijf met koepelvorm van één étage. De modus van het verblijf van eigenaren met één grijze roodstaartpapegaai is hetzelfde als de modus met alle grijze roodstaarten ingerekend. Hierbij heeft één respondent niet gerapporteerd ($n=13$)($N=52$). De modus van het verblijf van eigenaren met twee tot negentien grijze roodstaartpapegaaien is een buitenvolière oftewel geen verblijf, dus waarbij de papegaaien vrijwillig kunnen rondvliegen ($n=3$)($N=16$).

50 respondenten verplaatsen het verblijf regelmatig, integendeel tot vijftien eigenaren die dit niet doen($N=66$). In tabel 2 wordt de frequentie weergegeven van bovenstaande gegevens. (Voor de foto's van de verblijven: foto 1 is optie 1, foto 2 is optie 2, etc.)

Tabel 2: De meeste eigenaars bieden maar één verblijf aan hun grijze roodstaart ($n = 30$), 15 respondenten kozen een rechthoekig hoofdverblijf met een middelmatig oppervlakte, 50 respondenten verplaatsen het hoofdverblijf en 32 respondenten hebben een extra of andere ruimte voorzien

Meerdere verblijven	Absolute aantal	N=68
Ja		30
Nee		38
Hoofdverblijf	Absolute aantal	N=67
		4
		3
		0
		2
		12
		1

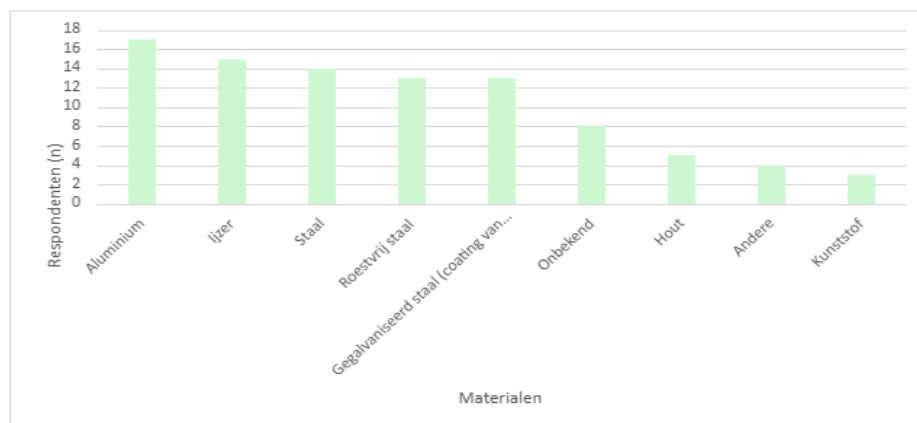
	15	
	5	
	0	
	2	
	5	
	6	
	3	
Andere	9	
Verplaatsing van het verblijf	Absolute aantal	N=66

Ja	50
Nee	15
Ik weet het niet	1

4.2.2 Materialen

Het materiaal dat de respondenten hebben aangeduid waaruit het hoofdverblijf het meest uit bestaat is aluminium (n=17), met daaropvolgend ijzer (n=15), staal (n=14), roestvrij staal (n=13), gegalvaniseerd staal (coating van zink)(n=13), onbekend (n=8), hout (n=5), andere (zoals ACP platen)(n=4) en kunststof (n=3). Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. Er zijn in totaal 92 antwoorden verkregen omdat het een meerkeuzevraag is, met een totaal van 67 respondenten. (N=67)(zie grafiek 1)

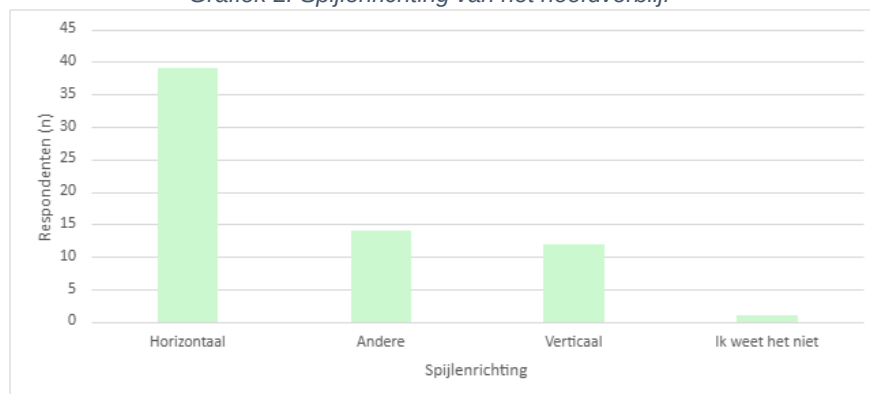
Grafiek 1: Meest gebruikte materialen waaruit het hoofdverblijf bestaat

4.2.3 Spijlenrichting

De spijlenrichting van het hoofdverblijf is voornamelijk horizontaal (n=39), met daarop andere (zoals vierkant: evenveel horizontaal als verticaal)(n=14), verticaal (n=12) en ik weet het niet (n=1). Het meest gebruikte verblijf dat de respondenten met horizontaal georiënteerde spijlen hebben is verblijf optie 7 (zie bovenstaande tabel). Optie 5 (zie bovenstaande tabel) werd als meest gebruikte verblijf gerapporteerd bij respondenten die zowel verticalen als andere (zoals vierkanten) spijlen hebben. (N=66)(Zie grafiek 2)

Grafiek 2: Spijlenrichting van het hoofdverblijf

4.2.4 Plaats van het verblijf

Vervolgens werd er gevraagd aan de respondenten in welke ruimte ze het hoofdverblijf plaatsen. Op deze vraag werden 80 antwoorden gekomen van de 66 respondenten, omdat het een meerkeuzevraag was. De ruimte die het vaakst weergegeven werd is de woonkamer (n=42) met daarna buiten (n=13), keuken (n=10), veranda (n=6), andere (meerdere opties gecombineerd) (n=3), aparte (vogel)kamer (n=2), garage (n=1), slaapkamer (n=1), badkamer (n=1) en kelder (n=1). (N=66)

De dertien respondenten die 'buiten' op de vorige vraag geantwoord hebben, kregen de opeenvolgende vraag over waar ze het hoofdverblijf buiten plaatsen. In een volière werd als meeste geantwoord (n=7), met daarop onder een afdak (n=4) en andere (n=2). Met andere kan er op het terras verwezen worden. Daarna werd gevraagd waar exact het hoofdverblijf in de aangegeven ruimte staat. De meeste respondenten hebben volledig voor het raam aangeduid (n=21), met daarna gedeeltelijk voor het raam (n=15), tegen een muur (n=13), niet van toepassing (in een buitenvolière) (n=6), in een hoek (n=4), in het midden van de kamer (n=4) en als laatste andere (zoals een combinatie van bovenstaande suggesties) (n=2). (N=65). In tabel 3 wordt de frequentie weergegeven van bovenstaande gegevens.

Tabel 3: de gegeven ruimtes waarin het hoofdverblijf geplaatst wordt, met de gevraagde positie in deze ruimte. Mocht een respondent op de eerste vraag 'buiten' geselecteerd hebben, komt er een vraag waar ze het hoofdverblijf buiten plaatsen.

Ruimte hoofdverblijf	Absolute aantal	N=66
Woonkamer		42
Buiten		13
Keuken		10
Veranda		6
Andere		3
Aparte (vogel)kamer		2
Garage		1
Slaapkamer		1
Badkamer		1
Kelder		1
Hoofdverblijf buiten	Absolute aantal	N=13
In een volière		7
Onder een afdak		4
Andere		2
Positie hoofdverblijf in ruimte	Absolute aantal	N=65
Volledig voor het raam		21
Gedeeltelijk voor het raam		15
Tegen een muur		13
Niet van toepassing (bijvoorbeeld in een buitenvolière)		6
In een hoek		4
In het midden van de kamer		4
Andere		2

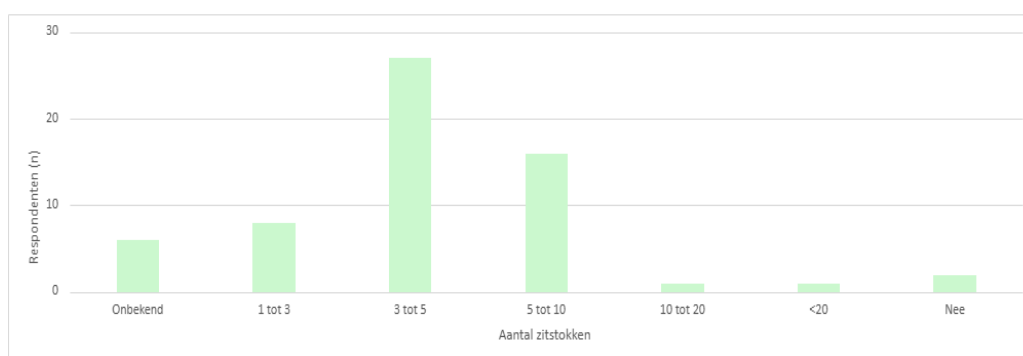
4.3 Inrichting van het verblijf

4.3.1 Zitstokken

Als vervolgens naar de inrichting van het verblijf gekeken wordt, ligt het meest voorkomende aantal zitstokken op drie tot vijf zitstokken. De mediaan is drie tot vijf, met een interkwartielafstand van nul. Het minimum aantal aangeboden zitstokken is nul en het maximum is meer dan twintig. Twee respondenten gaven aan dat er geen zitstokken in het verblijf bevinden. Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. Er zijn in totaal 151 antwoorden gerapporteerd van 65 respondenten. (N=65)(zie grafiek 3).

Van de 53 respondenten met één grijze roodstaartpapegaai hebben 43 aangegeven hoeveel zitstokken ze in het hoofverblijf hebben. De mediaan van zitstokken bij respondenten met één grijze roodstaartpapegaai is vier ($n=14$)($N=43$). Van de zestien respondenten met meerdere grijze roodstaartpapegaaien hebben elf aangegeven hoeveel zitstokken ze in het hoofverblijf hebben. De mediaan van zitstokken bij respondenten met meerdere grijze roodstaartpapegaaien is vier tot zes ($n=3$)($N=11$). Het type zitstok dat het vaakst voorkomt is een rechte houten zitstok (optie 1 en 2)($n=19$), schommelende zitstokken (optie 14)($n=18$) en een takvormige zitstok (optie 5)($n=17$)($N=65$). Onder 'andere' worden bijvoorbeeld natuurlijke takken geclassificeerd. In onderstaande tabel worden de type zitstokken weergegeven. (Voor de zitstokken is foto 1 optie 1, foto 2 optie 2, etc.)

Grafiek 3: Aantal aanwezige zitstokken in het verblijf

Tabel 4: Type zitstokken die aan de respondenten bevraagd werden

Type zitstok	Absolute aantal	N=65
		19
		19
		16
		9

17

6

1

1

1

5

8

8

5

18

10

Andere

8

4.3.2 Lampen

Als volgende werd er gevraagd of de respondent gebruik maakt van UV-lampen in het hoofdverblijf. 61 van de 65 respondenten heeft geantwoord van niet, terwijl enkel vier wel UV-lampen gebruiken (N=65). Van deze vier respondenten werd gevraagd welke UV-lampen ze in het hoofdverblijf hebben. Er zijn zes antwoorden geregistreerd. Zowel UVA (n=2) als UVB (n=2) en onbekend (n=2) hebben evenveel antwoorden (N=4). twee van de vier respondenten hebben geselecteerd dat ze één UV-lamp gebruiken, één gebruikt er twee en bij één respondent is het onbekend (N=4). Hierbij is de mediaan één UV-lamp. Er zijn 57 respondenten die hun grijze roodstaartpapegaaien binnen huisvesten. 53 van de 57 gebruiken geen UV-lampen in het hoofdverblijf, terwijl vier wel UV-lampen rapporteerden (N=57).

Er werd ook gevraagd wat de afstand van de UV-lamp tot het verblijf heeft. twee respondenten weten het niet, één respondent heeft 30 centimeter vermeld en één respondent heeft 40 cm vermeld (N=4).

Twee respondenten zeggen dat ze jaarlijks hun UV-lampen veranderen, terwijl er twee respondenten dit enkel doen wanneer de UV-lampen kapot zijn (N=4). Hiernaast werd nog gevraagd of er andere lampen, zoals warmtelampen gebruikt werden. 61 van de 65 respondenten geven geen warmtelampen in het hoofdverblijf ter beschikking, terwijl er vier respondenten dit wel aanbieden. Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. (N=65). In tabel 5 wordt de frequentie weergegeven van bovenstaande gegevens.

Tabel 5: gegevens van de respondenten of er UV-lampen gebruikt worden, welke het aantal ze bezitten met de vraag welke afstand de UV-lamp tot het verblijf bezit en hoe vaak de UV-lampen vervangen worden.

Gebruik UV-lampen	Absolute aantal	N=65
Nee		61
Ja		4
Soort UV-lampen	Absolute aantal	N=4
UVA		2
UVB		2
Onbekend		2
Aantal UV-lampen	Absolute aantal	N=4
1		2
2		1
Onbekend		1
Afstand UV-lampen tot verblijf	Absolute aantal	N=4
Onbekend		2
30 centimeter		1
40 centimeter		1
Vervanging UV-lampen	Absolute aantal	N=4
Jaarlijks		2
Als hij kapot is		2
Warmtelampen	Absolute aantal	N=65
Nee		61
Ja		4

4.3.3 Schuilplaatsen

Als volgende werd er gevraagd of de respondenten schuilplaatsen in het hoofdverblijf hebben. 49 van de 65 respondenten heeft nee geantwoord. Zestien van de 65 respondenten maken wel gebruik van schuilplaatsen. Van de zestien respondenten hebben de meeste één schuilplaats (n=11), daarna twee schuilplaatsen (n=3), dan drie schuilplaatsen (n=1) en één heeft er onbekend (n=1). Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. De mediaan is één schuilplaats met een interkwartielafstand van één. Van de 49 respondenten die aangaven dat ze schuilplaatsen aanbieden, hebben het verblijf optie 7 (zie bovenstaande tabel) (n= 14) als mediaan. Twaalf van de veertien respondenten hebben één grijze roodstaartpapegaai in dit verblijf gehuisvest. De tweede meest gebruikte verblijf is optie 5 (zie bovenstaande tabel) als mediaan bij de respondenten die schuilplaatsen aangaven (n=11). Tien van de elf respondenten hebben ook één grijze roodstaartpapegaai in dit verblijf gehuisvest. In tabel 6 wordt de frequentie weergegeven van bovenstaande gegevens.

Tabel 6: gegeven schuilplaatsen en het aantal ervan

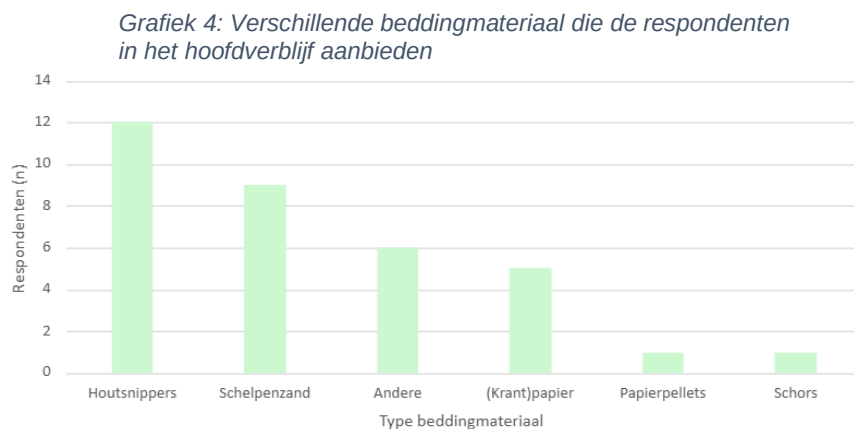
Schuilplaatsen	Absolute aantal	N=65
Nee		49
Ja		16
Hoeveel schuilplaatsen	Absolute aantal	N=16
1		11
2		3
3		1
Onbekend		1

4.3.4 Beddingmateriaal

Vervolgens werd naar het beddingmateriaal gevraagd. Er zijn 35 respondenten die beddingmateriaal gebruiken, 27 respondenten die geen beddingmateriaal gebruiken en drie

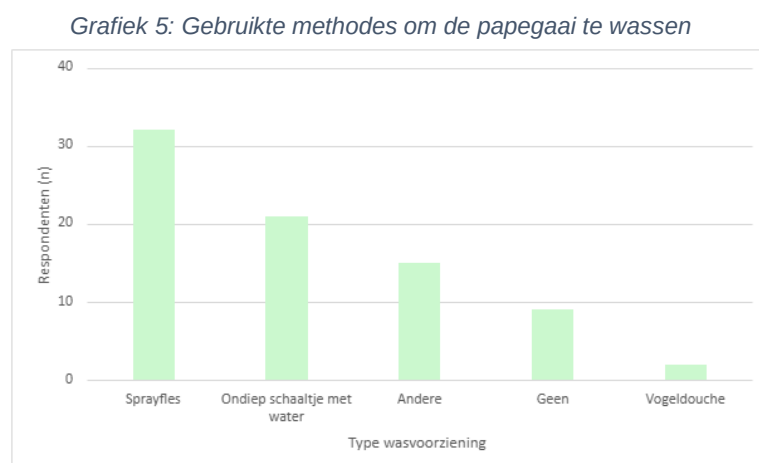
waarvan het onbekend is (N=65). Onder 'onbekend' staan alle onduidelijke antwoorden. Het meest gebruikte beddingmateriaal zijn houtsnippers (n=12), daarna schelpenzand (n=9), andere (zoals kalksteentjes, etc.) (n=6), krantenpapier (n=5), papierpellets (n=1) en schors (n=1) (N=35) (zie grafiek 4).

Zeven van de 53 respondenten die beddingmateriaal gebruiken, gebruiken meerdere beddingmaterialen in het hoofdverblijf. De meest gebruikte combinaties zijn houtsnippers en schelpenzand (n=2) en krantenpapier en schelpenzand (n=2). Één respondent die houtsnippers en schelpenzand gebruikt, heeft een buitenvolière met zeventien grijze roodstaartpapegaaien, terwijl de andere respondent optie 10 (zie bovenstaande gegevens) als verblijf heeft met maar één grijze roodstaartpapegaai. Een respondent die krantenpapier en schelpenzand gebruikt, heeft optie 7 (zie bovenstaande gegevens) als verblijf met één grijze roodstaartpapegaai, terwijl de andere respondent optie 5 als verblijf heeft met ook één grijze roodstaartpapegaai (N=7).

4.3.5 Wasvoorzieningen

De aangeboden wasvoorzieningen voor grijze roodstaartpapegaaien bestaan voornamelijk uit het bevochtigen van het dier door middel van een sprayfles (n=32), gevolgd door een ondiep schaalte met water (n=21) en andere zaken zoals douchen met de eigenaar of in de regen (n=15). Negen respondenten bieden geen wasvoorziening aan en twee eigenaren maken gebruik van een vogeldouche. (N=65) (zie grafiek 5)

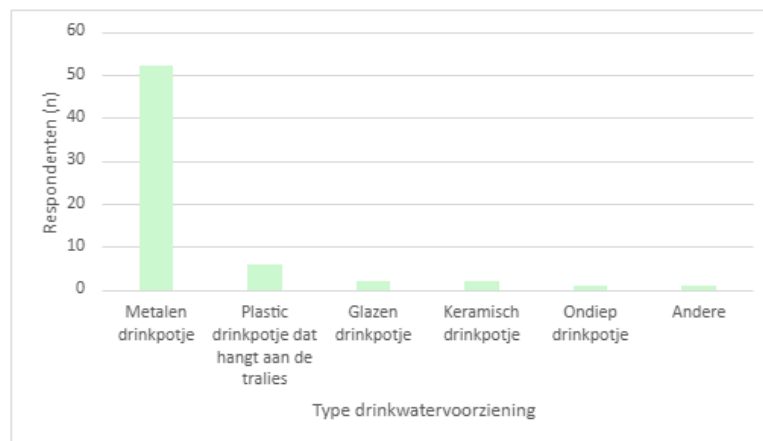

4.3.6 Drinkvoorzieningen

De aangeboden drinkvoorzieningen bestaan voornamelijk uit metalen drinkpotje (n=52), met als tweede een plastic drinkpotje dat hangt aan de tralies (n=6), als derde een glazen

drinkpotje (n=2) en een keramisch drinkpotje (n=2), met daarop een ondiep drinkpotje (n=1) en andere (n=1)(N=64)(zie grafiek 6).

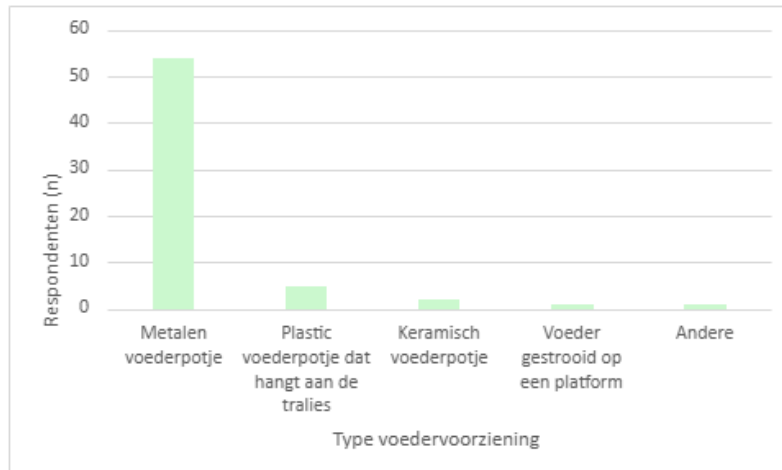
Grafiek 6: Verschillende drinkwatervoorzieningen die respondenten aan hun grijze roodstaartpapegaaien aanbieden

4.3.7 Voedervoorzieningen

De voedervoorzieningen die de respondenten het voornaamst aanbieden zijn een metalen voederpotje (n=54), dan een plastic voederpotje dat hangt aan de tralies (n=5), met daaropvolgend een keramisch voederpotje (n=2), voeder gestrooid op een platform (n=1) en andere (n=1)(N=63)(zie grafiek 7).

Grafiek 7: Verschillende voedervoorzieningen die respondenten aan hun grijze roodstaartpapegaaien aanbieden

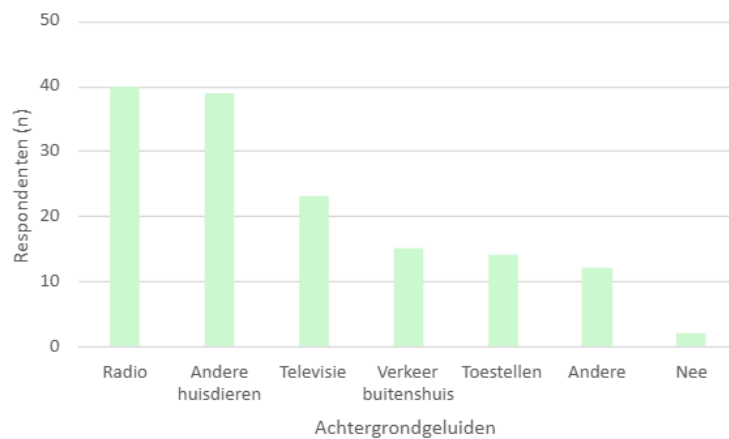

4.4 Factoren binnen/buiten het verblijf

4.4.1 Achtergrondgeluid

Het achtergrondgeluid waar grijze roodstaarten het vaakst mee in aanraking komen is het spelen van de radio (n=40), met daaropvolgend andere huisdieren (n=39), televisie (n=23), verkeer buitenshuis (n=15), (huishoud)toestellen (n=14) en andere zoals volwassenen, kinderen (n=12). Twee respondenten beweren dat hun grijze roodstaart niet te maken krijgt met achtergrondgeluid. (N=65)(zie grafiek 8)

Grafiek 8: Vaakst voorkomende achtergrondgeluiden waar grijze roodstaartpapegaaien mee in contact komen

4.4.2 Bewegingsvrijheid

Er zijn 32 respondenten die naast het hoofdverblijf een extra of andere ruimte voorzien (N=63). Op vlak van het aantal uren per dag dat grijze roodstaartpapegaaien buiten het hoofdverblijf mogen, blijkt dat het merendeel onbekend is (n=25). Daaropvolgend zijn er 12 respondenten die aangeven dat hun grijze roodstaart minder dan een half uur per dag uit het hoofdverblijf komen. De mediaan is een half uur per dag, met een interkwartielafstand van twee uur. Het minimum is hier dus nul uur. Het maximum is tien tot vijftien uur (N=63)(zie grafiek 9). Zeven van de twaalf respondenten die hun grijze roodstaartpapegaaien niet tot nauwelijks uit het verblijf laten, hebben het verblijf optie 5 (n=2)(zie bovenstaande tabel) als modus.

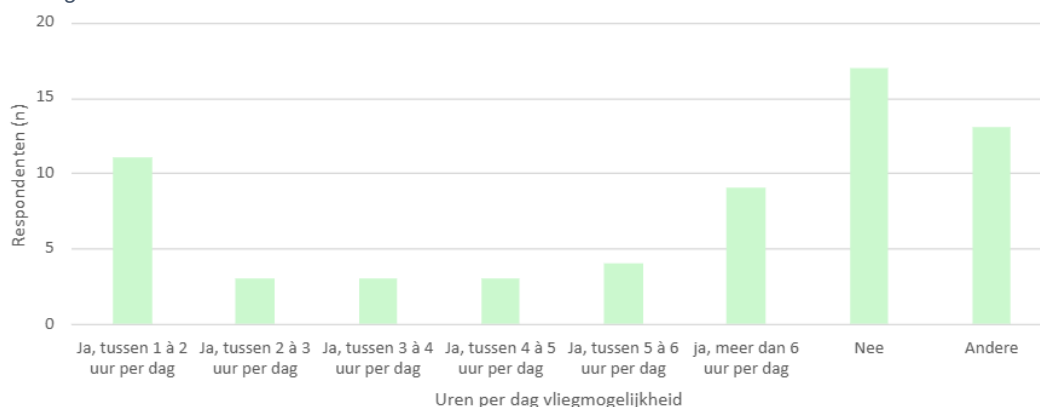
Grafiek 9: Aantal uren per dag dat een grijze roodstaartpapegaai uit het verblijf mag

Bij vliegmogelijkheid is hetzelfde zichtbaar. Hier heeft het grootste aandeel grijze roodstaarten ook geen vliegmogelijkheid (n=17). Daaropvolgend zijn er dertien respondenten die de optie 'andere' aanduiden, waarbij de voornaamste reden was dat de dieren gekortwiekt zijn of vliegmogelijkheid hebben maar zich niet uit het verblijf durven begeven. Er zijn elf eigenaren die hun dier één à twee uur per dag vliegmogelijkheid geven. Negen respondenten geven hun dier meer dan zes uur per dag vliegmogelijkheid. De mediaan is geen vliegmogelijkheid, met een interkwartielafstand van drie uur. Het minimum was dus geen vliegmogelijkheid of nul uur. De maximale aangeboden vliegmogelijkheid is meer dan zes uur per dag. (N=63) (Zie grafiek 10).

Van de 26 respondenten waarbij de papegaaien meer dan een half uur uit het verblijf mogen, hebben er zeventien gerapporteerd dat hun papegaai(en) ook de mogelijkheid krijgen tot vliegen. Het meest gebruikte verblijf dat deze zeventien respondenten bezitten is verblijf optie 5 (n=4), gevolgd door verblijf optie 7 (n=3) en 8 (n=3)(N=17)(zie bovenstaande tabel).

Grafiek 10: Aantal uren per dag dat een grijze roodstaartpapegaai de mogelijkheid heeft om te vliegen

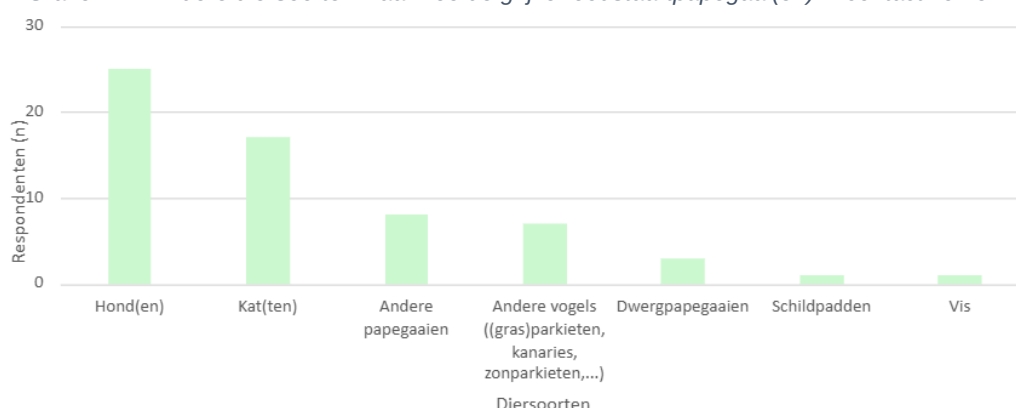
4.4.3 Sociale contacten

Uit de bevraging blijkt dat twintig respondenten voor contact met soortgenoten voor hun grijze roodstaartpapegaai(en) zorgen (N=61). Veertien daarvan bieden dit intraspecies contact permanent aan (N=20).

Contact met andere huisdieren komt vaker voor (n=43)(N=61). Dit contact is ook in vele gevallen permanent (n=30)(N=43). De voornaamste diersoorten waarmee grijze roodstaarten in aanraking komen zijn honden (n=25), katten (n=17) en andere papegaaien (n=8)(N=43). In onderstaande grafiek 11 worden de diersoorten waarmee contact plaatsvindt weergegeven.

Van de 53 respondenten die hun papegaai alleen huisvesten, bieden 36 geen intraspecies contact aan. Tien van de 53 bieden wel contact met andere grijze roodstaartpapegaaien aan (N=53).

Grafiek 11: Andere diersoorten waarmee de grijze roodstaartpapegaai(en) in contact komen

Van alle 106 respondenten zijn er 3 die een gepaste huisvesting rapporteerden volgens de grijze roodstaartpapegaaien hun ecologische behoeften. Tot deze criteria hoort: het in bezit zijn van minstens twee grijze roodstaartpapegaaien, meerdere verblijven ter beschikking hebben (niet van toepassing bij buitenvolières), de spijlen van het hoofdverblijf (voornamelijk)

horizontaal georiënteerd zijn, het verblijf niet volledig voor een raam staat, meer dan één soort zitstokken en meer dan één zitstok bezitten, gebruik van UV-lampen (niet van toepassing bij een buitenvolière), er schuilplaatsen in het hoofdverblijf zijn, of uw papegaai de mogelijkheid heeft om te wassen, wanneer de papegaai(en) minstens zes tot acht uur per dag kunnen vliegen en dit moet oftewel in het verblijf kunnen (bijvoorbeeld in een volière) of de papegaai(en) moet(en) uit het verblijf gelaten worden en mocht een grijze roodstaartpapegaai alleen gehuisvest worden dat er toch intraspecies contact is.

5 Discussie en algemeen besluit

5.1 Discussie

5.1.1 Interpretatie en verklaring van de resultaten

Hoewel grijze roodstaartpapegaaien een complexe sociale structuur hebben en dus sociale dieren zijn, worden deze vogels door de meerderheid van de respondenten (n=53) individueel gehuisvest. Dit kan leiden tot verveling, stress, maar ook tot extreme gevolgen zoals verenplukken of feather destructive behaviour ('FDB') (Peng & Broom, 2021). Van de 53 individueel gehouden grijze roodstaartpapegaaien, krijgen enkel tien ervan intraspecies contact. Het merendeel (n=36) komt niet in contact met andere grijze roodstaartpapegaaien. Het meest gerapporteerde verblijf met één grijze roodstaartpapegaai is optie 7 (zie bovenstaande tabel)(n=13)(N=52). Het meest gerapporteerd verblijf van eigenaren met twee tot negentien grijze roodstaartpapegaaien is een buitenvolière ofte wel geen verblijf, dus waarbij de papegaaien vrijwillig kunnen rondvliegen (n=3)(N=16).

Het grootste deel van de respondenten (zeventien van de 67 respondenten) rapporteerden dat het hoofdverblijf uit aluminium bestaat. Toch hebben dertien van de 67 respondenten gegalvaniseerd staal (coating van zink) geantwoord. Dit is een interessante ontdekking aangezien papegaaiachtige gevoelig zijn voor zinkintoxicaties en de wereld ontdekken door aan zaken te knabbelen (Tynes, 2010).

39 van de 66 respondenten gaven aan dat hun spijlenrichting horizontaal is. Er wordt aangeraden dat papegaaien in hun verblijven kunnen klimmen en dit gaat immers enkel als de spijlenrichting (grotendeels) horizontaal is. Het meest gebruikte verblijf dat de respondenten met horizontaal georiënteerde spijlen rapporteerden is verblijf optie 7 (zie bovenstaande tabel). 26 van de 66 respondenten gaven aan dat hun spijlenrichting verticaal of vierkant is en dit voldoet dus niet aan de criteria.

Het grootste deel van de 66 respondenten heeft zijn/haar hoofdverblijf in de woonkamer staan (n=42). De woonkamer is een kamer die het meest in een huis benut wordt en waar de drukste activiteiten bevinden. Dit kan voor stress zorgen mocht de papegaai onvoldoende rust en slaap verkrijgen (Baker, 2012). Daarnaast hebben er dertien gerapporteerd dat ze hun papegaai(en) buiten huisvesten, ofte wel onder een afdak of in een buitenvolière. Er zijn ook antwoorden die keukens hebben aangegeven, namelijk tien van de 66. Vogels hebben een efficiëntere luchtopname dan mensen (Anderson, 2003). Hierdoor wordt dus niet aangeraden om vogels in de keuken te zetten waar er schadelijke stoffen tijdens het koken kunnen vrijkomen en mogelijks de papegaai kunnen vergiftigen. Het merendeel van de respondenten (21 van de 65) plaatsen het hoofdverblijf nog volledig voor een raam. Hierbij kan de papegaai niet schuilen van mogelijke predatoren en dus is stress het gevolg (Baker, 2012).

De meeste respondenten hebben doorheen de dag de radio aanstaan als achtergrondgeluid (40 van de 65 respondenten). In het wild communiceren grijze roodstaartpapegaaien met elkaar en dit is te horen aan het luide, continue kabaal (Hess, et al., 2016). Dit moet in gevangenschap nagebootst worden. Ook al wordt de papegaai alleen gehuisvest zijn, kan bijvoorbeeld de stemmen van mensen op de radio hem rust brengen.

27 van de 61 respondenten gebruiken drie tot vijf zitstokken in hun verblijf. Dit gaat meestal over rechte, houten zitstokken (de meest commercieel verkrijgbaar). Een gevolg van het enkel maar deze zitstokken te gebruiken is pododermatitis (Baker, 2012). Er worden meerdere zitstokken aangeraden, van verschillende materialen, diktes en vorm zodat de pootstand steeds een andere houding moet aannemen en dus pododermatitis tegenhoudt. Achttien van de 61 respondenten geven ook schommelende zitstokken aan hun grijze roodstaartpapegaaien.

Van de 53 respondenten met één grijze roodstaartpapegaai hebben 43 aangegeven hoeveel zitstokken ze in het hoofverblijf hebben. De mediaan van zitstokken bij respondenten met één grijze roodstaartpapegaai is vier ($n=14$)($N=43$). Van de zestien respondenten met meerdere grijze roodstaartpapegaaien hebben elf aangegeven hoeveel zitstokken ze in het hoofverblijf hebben. De mediaan van zitstokken bij respondenten met meerdere grijze roodstaartpapegaaien is vier tot zes ($n=3$)($N=11$). Het type zitstok dat het vaakst voorkomt is een rechte houten zitstok ($n=19$) en een takvormige zitstok ($n=19$)($N=65$) en er zijn twee respondenten die geen zitstokken aanbieden ($N=65$).

61 van de 65 respondenten gebruiken geen UV-lampen. Dit is een zeer belangrijke ontdekking aangezien vogels UV-licht gebruiken bij foerageergedrag, om voedsel van elkaar te onderscheiden en het kiezen van hun partner (Jennifer A. West, 2019). Een klein deel van deze antwoorden huisvest hun papegaai buiten ($n=13$) en deze krijgen natuurlijk UV-licht, toch is het opvallend dat bijna geen enkele respondent UV-lampen in hun verblijf aanbiedt. Er zijn 57 respondenten die hun grijze roodstaartpapegaaien binnen huisvesten. 53 van de 57 gebruiken geen UV-lampen in het hoofverblijf, terwijl vier wel UV-lampen rapporteerden ($N=57$). De vier mensen die wel UV-lampen gebruiken, vervangen ze oftewel jaarlijks of enkel als ze kapot zijn. Het wordt aangeraden om een UV-lamp binnen zes à negen maanden te vervangen omdat dan hun intensiteit is afgenomen (Evans, 2001).

64 van de 65 gebruiken geen warmtelampen in hun verblijf. Grijze roodstaartpapegaaien komen van origine in tropische regenwouden in Afrika voor. Het is hier warm en vochtig dus het is aangeraden om de kamertemperatuur op minstens 20°C te houden (Chitty & Monks, 2018).

49 van de 65 geven geen schuilplaatsen aan hun grijze roodstaartpapegaaien in hun verblijf. Een grijze roodstaartpapegaai is een prooidier en heeft (minstens) één schuilplaats nodig waar het tot rust kan komen. Ter gebrek van een of meerdere schuilplaats(en) kan stress en angst optreden (Peng & Broom, 2021).

Van de 49 respondenten die aangaven dat ze schuilplaatsen aanbieden, hebben het verblijf optie 7 (zie bovenstaande tabel) ($n=14$) als mediaan. Twaalf van de veertien respondenten hebben één grijze roodstaartpapegaai in dit verblijf gehuisvest. De tweede meest gebruikte verblijf is optie 5 (zie bovenstaande tabel) als mediaan bij de respondenten die schuilplaatsen aangaven ($n=11$). Tien van de elf respondenten hebben ook één grijze roodstaartpapegaai in dit verblijf gehuisvest.

Twaalf van de 63 respondenten hebben geantwoord dat hun grijze roodstaartpapegaai niet tot nauwelijks uit hun hoofverblijf mogen en dit is voor minder dan een half uur. Hierbij kan het problematisch zijn mocht het dier in een te kleine verblijf gehuisvest worden waar het geen of weinig natuurlijk gedrag kan vertonen (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Het is minder van belang voor een papegaai die in een grote volière gehuisvest wordt. Zeven van de twaalf respondenten die hun grijze roodstaartpapegaaien niet tot nauwelijks uit het verblijf laten, hebben het verblijf optie 5 ($n=2$)(zie bovenstaande tabel) als modus.

Van de 26 respondenten waarbij de papegaaien meer dan een half uur uit het verblijf mogen, hebben er zeventien gerapporteerd dat hun papegaai(en) ook de mogelijkheid krijgen tot vliegen. Het meest gebruikte verblijf dat deze zeventien respondenten bezitten is verblijf optie 5 ($n=4$), gevolgd door verblijf optie 7 ($n=3$) en 8 ($n=3$)($N=17$)(zie bovenstaande tabel).

Als laatste werd ook de vraag gesteld of de papegaaien de mogelijkheid hebben tot vliegen. Zeventien van de 63 antwoorden hebben nee geantwoord. Een groot deel van de grijze roodstaartpapegaaien van de respondenten worden nog alleen gehuisvest zonder de mogelijkheid om uit hun verblijf te kunnen. Een grijze roodstaartpapegaai moet in gevangenschap minstens zes à acht uur kunnen vliegen om aan hun ecologische behoeften te voldoen (Grant, Montrose, & Wills, 2017). Negen van de 63 respondenten geven hun grijze

roodstaartpapegaaien minstens zes à acht uur vliegmogelijkheid. Elf hebben geantwoord dat ze wel mogen vliegen, maar dit is maar voor één à twee uur per dag.

In totaal zijn er maar drie van de 71 respondenten die aan de ecologische behoeften van een grijze roodstaartpapegaai in gevangenschap voldoen. Ze hebben dus minstens twee grijze roodstaartpapegaaien, hebben meerdere verblijven ter beschikking (niet van toepassing bij buitenvolières) en het hoofdverblijf staat niet volledig voor een raam. De spijlen van het hoofdverblijf zijn (voornamelijk) horizontaal georiënteerd, er zijn meer dan één soort zitstokken en er is meer dan één zitstok in het hoofdverblijf aanwezig. Ze gebruiken UV-lampen (niet van toepassing bij een buitenvolière) en er zijn schuilplaatsen in het hoofdverblijf aanwezig. De papegaai(en) hebben de mogelijkheid om te wassen. De papegaai(en) heeft/hebben minstens zes tot acht uur per dag vliegenmogelijkheid en dit is oftewel in het verblijf (bijvoorbeeld in een volière) of buiten het verblijf (bijvoorbeeld als het verblijf te klein is om deze behoefte te volbrengen). En mocht een grijze roodstaartpapegaai alleen gehuisvest worden, is er voor gezorgd dat er toch intraspecies contact is.

5.1.2 Kritische kijk op de methodiek

Als suggestie zou het beter zijn mocht er minstens 100 definitieve antwoorden gerapporteerd werden om een zo representatief mogelijk onderzoek voor te stellen.

Bij de tweede vraag: “woont u in Vlaanderen?” werden de provincies niet opgesomd. Als de verschillende provincies opgesomd werden, werd er meteen een duidelijk beeld gegeven over hoeveel van de respondenten in een bepaalde provincie wonen.

Een andere suggestie die aangepakt kan worden is het meer gebruiken van ja/nee vragen en minder open vragen of meerkeuzevragen. Tijdens het verwerken van de data werd er ondervonden hoe moeilijk de open en meerkeuzevragen zijn om te verwerken. Hierdoor zou het gemakkelijker zijn om meer met gesloten vragen verder te werken in de toekomst. Bijvoorbeeld voor de vraag: “Hoeveel uren per dag mag/mogen de papegaai(en) uit het verblijf?” kwamen er veel ongewenste antwoorden binnen. Een respondent had “is dit niet gewoon?” gerapporteerd, maar dit is natuurlijk geen antwoord op de vraag. Door middel van categorieën te creëren word dit probleem opgelost.

Bij veel vragen werd ook de categorie ‘onbekend’ aangemaakt als respondenten een onduidelijk antwoord gaven. Dit kan onbewust belangrijk informatie achterhouden die eventueel van belang is. Ook hier zou er met categorieën gewerkt kunnen worden om deze onduidelijkheden achterwegen te laten.

Dit onderzoek gaat over de huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien ongeacht of ze alleen of in groep leven. Er kunnen verbanden gelegd worden tussen individueel gehouden grijze roodstaartpapegaaien en in groep gehouden grijze roodstaartpapegaaien, maar het onderzoek is niet merendeel op dit aspect gefocust. Een extra onderzoek naar de huisvesting van papegaaien die individueel gehouden worden en papegaaien die in groep gehouden worden kan een merendeel betekenen.

5.1.3 Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling

Een mogelijks vervolgonderzoek betreft het analyseren van de verschillen en verbanden tussen de huisvesting van individueel gehouden en in groep gehouden grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particuliere eigenaren. De verschillen en verbanden in kaart brengen kan waardevolle inzichten bieden. Het huidige onderzoek bespreekt algemene aspecten waaraan de huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien moet voldoen. De resultaten hiervan kunnen dienen als basis voor het identificeren van correlaties die nader onderzocht moeten worden als bevestiging.

Een aanvullend onderzoek naar de oorzaken van een onaangepaste huisvesting in relatie tot de ecologische behoeften van grijze roodstaartpapegaaien kan inzicht verschaffen in de redenen achter deze praktijken en eventueel bijdragen tot het ontwikkelen van oplossingen.

Er moet verder onderzoek gericht worden naar de sociale contacten die grijze roodstaartpapegaaien in gevangenschap krijgen en beoordelen of deze voldoen aan hun ecologische behoeften. Dit kan uiteindelijk bijdragen tot het ontwikkelen van richtlijnen voor optimale sociale interactie en welzijn.

Een diepgaande studie die de verschillende factoren van stress en gedragsproblemen onderzoekt en wat deze veroorzaken, is essentieel om deze problemen in gevangenschap aan te pakken. Dit omvat zowel preventieve als reactieve strategieën om het welzijn te waarborgen.

5.2 Algemeen besluit

Er zijn de laatste jaren meer en meer grijze roodstaartpapegaaien als huisdier gehouden worden door de stijgende interesse om exoten als huisdieren te hebben. Ook al worden er meer in gevangenschap gehouden, is er nog onvoldoende informatie over de soort toegankelijk voor de eigenaar of is het niet mogelijk om de papegaaien gepaster te huisvesten (Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Opvallend genoeg waren er weinig respondenten die schuilplaatsen, warmtelampen of UV-lampen aanbieden.

Er zijn ook nog weinig respondenten die meerdere grijze roodstaartpapegaaien in hun huishouden hebben. Meer dan de helft van de bevroagde respondenten (53 van de 71) heeft maar één grijze roodstaartpapegaai. Er zijn dus veel grijze roodstaartpapegaaien die alleen gehuisvest worden bij Vlaamse particulieren eigenaren. De meeste eigenaren met één grijze roodstaartpapegaai houden hun papegaaien in een binnenverblijf met een gemiddelde oppervlakte, terwijl de meeste eigenaren met twee of meerdere grijze roodstaartpapegaaien hun papegaaien in (buiten)volières houden.

Er zijn nog een deel van de eigenaren waarvan hun hoofdverblijf uit gegalvaniseerd staal (coating van zink) bestaat. Meer dan de helft van de respondenten heeft vermeld dat ze hun hoofdverblijf/hoofdverblijven verplaatsen van plaats. Uit onderzoek blijkt dat nog veel respondenten het hoofdverblijf volledig voor een raam plaatsen.

De grijze roodstaartpapegaaien worden ook onvoldoende uit het verblijf gehaald en nog te veel krijgen onvoldoende vliegmogelijkheden. Al deze bovenstaande elementen zorgen voor stress, angst en gedragsproblemen als ze niet naargelang de ecologische behoeften voldoen (Hess, et al., 2016).

Er zijn zaken in gevangenschap die wel voldoen aan de ecologische behoeften van de grijze roodstaartpapegaai. De meeste eigenaren gebruiken namelijk drie tot vijf zitstokken in het hoofdverblijf. Het aantal zitstokken die eigenaren met één grijze roodstaartpapegaaien aanbieden zijn er vier en met meerdere grijze roodstaartpapegaaien vier tot zes. De spijlen van het hoofdverblijf zijn voor het grootste deel bij de eigenaren horizontaal.

Veel eigenaren bieden een wasvoorziening aan hun grijze roodstaartpapegaai(en) (56 van de 65). Het merendeel biedt ook achtergrondgeluid aan doorheen de dag en het meest gebruikte geluid is de radio.

Over het hele onderzoek zijn er maar drie respondenten van de 71 die voldoen aan alle ecologische behoeften die bevraagd werden over hun grijze roodstaartpapegaaien in gevangenschap.

Over het algemeen kunnen we besluiten dat grijze roodstaartpapegaaien nog meer naar hun ecologische behoeften gehuisvest mogen worden.

Er zijn zaken zoals wasvoorzieningen, het aantal gegeven zitstokken, de richting van de spijlen en het achtergrondgeluid die wel al naargelang de grijze roodstaartpapegaaien hun ecologische behoeften voldoen. Zaken zoals het aantal gehuisveste dieren, het materiaal van het hoofdverblijf, de bevinding van het hoofdverblijf of het algemeen laten vliegen van de papegaaien moeten grondig door de eigenaren herzien worden.

Om dit probleem op te lossen zou er meer informatie omtrent het houden van papegaaien naar de eigenaren overgebracht worden. Dit kan door middel van dierenartsen die eigenaren informeren of algemeen dat de eigenaar meer onderzoek verricht voor het aanschaffen van een grijze roodstaartpapegaai. Het uiteindelijke doel is om deze soort een aangename leven in gevangenschap te geven.

6 Publiceerbaar artikel

Een onderzoek naar de huisvesting van grijze roodstaartpapegaaien bij Vlaamse particuliere eigenaren

De grijze roodstaartpapegaai (*Psittacus erithacus*) is één van de populairste huisdieren onder de Vlaamse vogelliefhebbers. Ze zijn zeer intelligente en sociale vogels die specifieke behoeften aan hun huisvesting vereisen om hun gelukkig en gezond in gevangenschap te laten leven. Uit onderzoek blijkt dat veel particuliere eigenaren in Vlaanderen onvoldoende kennis over een gepaste huisvesting hebben. Een onaangepaste huisvesting kan leiden tot gezondheids- en gedragsproblemen.

Bij het onderzoek zijn er 71 Vlaamse particuliere eigenaren ondervraagd met behulp van een enquête van 8 februari 2024 tot 26 mei 2024.

Sociaal dier

Een grijze roodstaartpapegaai is een sociaal dier dat in de natuur in sociale groepen leeft. Ze zijn dus groepsdieren en moeten met minstens twee individuen gehuisvest worden. Uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de eigenaren één grijze roodstaartpapegaai hebben.

Prooidier

Grijze roodstaartpapegaaien zijn van nature prooidieren. In het wild communiceren ze met groepsleden als er gevaar dreigt. Bijna geen enkele eigenaar biedt hun huisdier een schuilplaats aan. Als een grijze roodstaartpapegaai zich niet kan schuilen van gevaar, zal er stress optreden met eventuele gezondheids- en gedragsproblemen.

UV-licht

Vogels kunnen UV-licht zien en onderscheiden. UV-licht is een belangrijk onderdeel in een papegaai zijn leven aangezien ze met behulp van UV-licht voedsel kunnen onderscheiden wat eetbaar is en wat niet, maar ook om hun partner te kiezen. Veel van de eigenaren gebruiken geen UV-lampen in gevangenschap.

Vliegen

In het wild vliegen grijze roodstaartpapegaaien doorheen de dag op zoek naar voedsel. In gevangenschap is aangeraden om voor een grijze roodstaartpapegaai minstens zes tot acht uur te kans te geven om te kunnen vliegen. Een groot deel van de antwoorden heeft vermeld dat hun papegaai geen kans heeft om te vliegen, terwijl andere maximaal 1 tot 2 uur vermelden.

Slot

De conclusie is dat er onvoldoende grijze roodstaartpapegaaien van Vlaamse particuliere eigenaren correct gehuisvest worden naargelang hun nodige behoeften. Door meer en correcte informatie beschikbaar te maken, kan dit onderzoek een andere wending nemen. Er moet gerichte educatie komen over de vereisten van de huisvesting voor grijze roodstaartpapegaaien om hun levenskwaliteit in gevangenschap te verbeteren in gevangenschap.

7 Bijlagen

7.1 Bijlage 1: Enquête

De grijze roodstaartpapegaai

Beste papegaaienhouders,

Wij zijn Amelie Dujardin en Lara Nuyts, laatstejaarsstudenten Bachelor in de agrobiotechnologie, afstudeerrichting dierenzorg aan VIVES Zuid (Campus Roeselare).

Wij onderzoeken de huisvesting en de verrijking van grijze roodstaartpapegaaien bij particuliere eigenaars in Vlaanderen. Wij zouden u daarom, als houder van de grijze roodstaartpapegaai, graag enkele vragen willen stellen. Deze enquête neemt maximaal 15 minuten van uw tijd in beslag. Uw antwoorden zijn volledig anoniem en worden enkel gebruikt in kader van onze bachelorproeven.

Wij zijn u erg dankbaar dat u onze enquête wilt invullen!

Bij vragen of onduidelijkheden mag u altijd mailen naar amelie.dujardin@student.vives.be of lara.nuyts@student.vives.be

Q1 Heeft u een grijze roodstaartpapegaai als huisdier?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar het einde van de enquête.)

Q2 Woont u in Vlaanderen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar het einde van de enquête.)

Q3 Wat is uw leeftijd?

Q4 Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw
- ☐ Andere: _____
- ☐ Ik vermeld dit liever niet

Q5 Hoeveel grijze roodstaartpapegaaien heeft u?

Q6 Welke leeftijd heeft/hebben uw grijze roodstaartpapegaai(en)?

Q7 Welk geslacht heeft/hebben uw grijze roodstaartpapegaai(en)?

Q8 Hoe lang heeft u uw grijze roodstaartpapegaai(en) al in bezit?

Q9 Heeft u meerdere verblijven ter beschikking voor uw grijze roodstaartpapegaai(en)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 10 zonder onderstaande tekst weer te geven.)

Zo ja, beantwoord vanaf hier de vragen voor het verblijf waar de papegaai(en) het **vaakst overdag** in verblijft/verblijven.

Q10 Welk verblijf lijkt het meest op dat waarin uw grijze roodstaartpapegaai(en) **overdag** het **vaakst** in verblijft/verblijven?

☐

☐ Andere: _____

Q11 Uit welk materiaal bestaat het verblijf? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Hout

☐

Aluminium

☐

Staal

☐

Ijzer

☐

Kunststof

☐

Roestvrij staal

☐

Gegalvaniseerd staal (coating van zink)

☐

Ik weet het niet

☐

Andere: _____

Q12 Zijn de spijlen (tralies) van het verblijf **voornamelijk** horizontaal of verticaal georiënteerd?

☐ Horizontaal

☐ Verticaal

☐ Ik weet het niet

☐ Andere: _____

Q13 Blijft het verblijf steeds op dezelfde plaats staan? Zo niet, geef uitleg.

☐ Ja

☐ Nee _____

☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Ja' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 15.)

Q14:-Naar waar verplaatst u het hoofdverblijf?

Q15 In welke ruimte van de woning staat het verblijf waar de papegaai(en) overdag het vaakst in verblijft/verblijven? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Zolder
- ☐ Woonkamer
- ☐ Keuken
- ☐ Veranda
- ☐ Garage
- ☐ Aparte (vogel)kamer
- ☐ Slaapkamer
- ☐ Badkamer
- ☐ Kelder
- ☐ Buiten
- ☐ Andere: _____

(Wanneer 'Buiten' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 16. Indien 'Buiten' niet wordt aangeduid, krijgt de respondent vraag 16 niet te zien.)

Q16 Waar bevindt het verblijf waar de papegaai(en) het vaakst in verblijft/verblijven buiten?

- ☐ Onder een afdak
- ☐ In een tuinhuis
- ☐ In een schuur
- ☐ In een volière
- ☐ Andere: _____

Q17 Waar staat het verblijf in deze ruimte?

- ☐ In een hoek
- ☐ Volledig voor het raam
- ☐ Gedeeltelijk voor het raam
- ☐ In het midden van de kamer
- ☐ Tegen een muur
- ☐ Andere: _____

Q18 Is er doorheen de dag achtergrondgeluid aanwezig? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ja, de radio
- ☐ Ja, de televisie
- ☐ Ja, toestellen (koelkast, diepvries, wasmachine,...)
- ☐ Ja, andere huisdieren
- ☐ Ja, het verkeer buitenshuis
- ☐ Ja, andere: _____
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

Q19 Zijn er zitstokken aanwezig in het hoofdverblijf? Zo ja, hoeveel?

- ☐ Ja _____
- ☐ Nee

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 21.)

Q20 Welke type zitstok sluit het best aan bij de zitstok(ken) die u heeft?

Catogerie 1: rechte houten zitstokken

Categorie 2: natuurlijke houten zitstokken

Categorie 3: rechte metalen zitstokken

Categorie 4: bamboezitstokken

○
Categorie 5: thermische isolerende zitstokken

○
Categorie 6: gedraaide zitstokken

○
Categorie 7: multi branch zitstokken

Categorie 8: flexibele zitstokken

Categorie 9: schommelende zitstokken

☐

☐

☐ Andere:

Q21 Gebruikt u UV-lampen?

☐ Ja

☐ Nee

☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 26.)

Q22 Welke UV lampen bevinden zich in het hoofdverblijf?

- ☐ UVA
- ☐ UVB
- ☐ UVA + UVB
- ☐ Andere: _____
- ☐ Ik weet het niet

Q23 Hoeveel elk bevindt zich in het hoofdverblijf?

Q24 Op welke afstand hang(t)(en) de UV lamp(en) ten opzichte van de plaats waar ~~de~~ de vogel(s) zich het meeste bevind(t)(en)? (Maak hier een schatting)

- ☐ Antwoord: _____
- ☐ Ik weet het niet

Q25 Hoe vaak vervangt u uw UV lampen?

- ☐ Na 6 maand
- ☐ Na 9 maand
- ☐ Jaarlijks
- ☐ Elke 1,5 jaar
- ☐ > 1,5 jaar
- ☐ Enkel als hij kapot is
- ☐ Andere: _____

Q26 Gebruikt u warmtelampen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

Q27 Zijn er schuilplaatsen in het verblijf aanwezig?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 29.)

Q28 Hoeveel schuilplaatsen zijn er in het verblijf aanwezig?

Q29 Gebruikt u beddingmateriaal in het hoofdverblijf?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 31.)

Q30 Welk soort beddingmateriaal gebruikt u in het hoofdverblijf? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ (Kranten)papier
- ☐ Papierpellets
- ☐ Grind
- ☐ Houtsnippers
- ☐ Schors
- ☐ Schelpenzand
- ☐ Andere: _____

Q31 Heeft uw grijze roodstaartpapegaai een bad of andere watervoorziening ter beschikking om zich te wassen? (Om hun verenkleed te wassen, niet enkel om uit te drinken) (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Sprayfles:

☐

Ondiep schaalkje met water:

☐

Vogeldouche

☐

Nee, er is geen bad of watervoorziening zodat de vogel zich kan wassen.

☐

Andere: _____

Q32 Welk type drinkwatervoorziening sluit het best aan bij uw drinkwatervoorziening(en)?

☐ Glazen drinkfles:

☐ Ondiep plastic schaalkje:

☐ Plastic drinkfles:

☐ Plastic drinkemmer:

☐ Metalen drinkpotje:

☐ Plastic drinkpotje:

☐ Keramisch drinkpotje:

☐ Andere: _____

Q33 Welk type voedervoorziening sluit het best aan bij uw voedervoorziening(en)?

☐ Ondiep plastic schaaltje:

☐ Voeder gestrooid op de grond:

☐ Voeder gestrooid op een platform:

☐ Metalen voederpotje:

☐ Plastic voederpotje:

☐ Keramisch voederpotje:

☐ Andere: _____

Q34 Is er, naast het hoofdverblijf, een andere ruimte waar de papegaai(en) tijd doorbrengt/doorbrengen (bijvoorbeeld een speeltuin)?

☐ Ja

☐ Nee

☐ Ik weet het niet

Q35 Hoeveel uren per dag mag/mogen de papegaai(en) uit het hoofdverblijf?

Q36 Heeft uw papegaai de mogelijkheid om te kunnen vliegen (= bewegen door de lucht met behulp van hun vleugels voor minstens 5 seconden) buiten het verblijf?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, tussen 1 à 2 uur per dag
- ☐ Ja, tussen 2 à 3 uur per dag
- ☐ Ja, tussen 3 à 4 uur per dag
- ☐ Ja, tussen 4 à 5 uur per dag
- ☐ Ja, tussen 5 à 6 uur per dag
- ☐ Ja, meer dan 6 uur per dag
- ☐ Andere: _____
- ☐ Ik weet het niet

Q37 Heeft u één van deze klimmaterialen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Touw:

☐

Brug:

☐

Ladder:

☐

Platform:

☐

Takken:

☐

Klimboom:

☐

Netten:

☐

Andere: _____

☐

Nee

☐

Ik weet niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 39.)

Q38 Is het klimmateriaal permanent aanwezig in het verblijf?

☐ Ja

☐ Nee

Q39 Heeft u een spiegel in het verblijf van uw vogel hangen?

☐ Ja

☐ Nee

☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 41.)

Q40 Is de spiegel permanent aanwezig in het verblijf?

☐ Ja

☐ Nee

Q41 Wordt er gebruik gemaakt van interactieve spellen **zonder voeder**? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Vormenpuzzel:

☐

Kleurenpuzzel:

☐

Verstoppertje (u verstopt een voorwerp dat uw dier moet zoeken)

☐

Ringenspel:

☐

Bal (zonder voeder in):

☐

Rad met zitstokken:

☐

Andere: _____

☐

Nee

☐

Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 43.)

Q42 Is deze verrijking permanent aanwezig in het verblijf?

☐ Ja

☐ Nee

Q43 Wordt er gebruik gemaakt van interactie spellen **met voeder**? (Meerdere antwoorden mogelijk)

☐

Puzzelspeelgoed: (om bijvoorbeeld een snack onder te verstoppen)

☐

Verstoppertje met voeder (u verstoppt het eten in de ruimte of het verblijf, waarna uw dier het moet zoeken)

☐

Snackbal die de vogel moet rollen om het voeder eruit te krijgen:

☐

Andere: _____

☐

Nee

☐

Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 46.)

Q44 Welk voeder gebruikt u voor deze spellen?

Q45 Is deze verrijking **permanent** aanwezig in het verblijf?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Q46 Biedt u volgende voorwerpen aan ter verrijking? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk)

☐

Fleece:

☐

Kleuren:

☐

Kruiden:

☐

Verschillende vormen:

☐

Nee

☐

Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 48.)

Q47 Is deze verrijking **permanent** aanwezig?

☐ Ja

☐ Nee

Q48 Verblijft er een ander huisdier in dezelfde ruimte als uw grijze roodstaartpapegaai(en)?

☐ Ja

☐ Nee

☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar vraag 51.)

Q49 Is dit dier altijd aanwezig in dezelfde ruimte?

☐ Ja

☐ Nee

Q50 Over welke diersoort gaat het?

Q51 Is er contact met soortgenoten? Zo ja, hoe?

- ☐ Ja _____
- ☐ Nee
- ☐ Ik weet het niet

(Wanneer 'Nee' of 'Ik weet het niet' wordt aangeduid, wordt de respondent doorverwezen naar 'Heeft u opmerkingen of vragen, dan mag u ze hieronder noteren.')

Q52 Is er altijd contact met soortgenoten?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Q Hebt u opmerkingen of vragen, dan mag u ze hieronder noteren.

Bedankt voor het invullen van onze enquête!
Uw antwoord is opgeslagen en zal anoniem verwerkt worden.
Vriendelijke groeten
Amelie Dujardin en Lara Nuyts

7.2 Bijlage 2: Lijst kanalen verspreiding enquête

Plaats waar enquête opgehangen:

Vives Hogeschool Roeselare
Nally's Papegaaienopvang
Casino van Beringen-Mijn (het casino)

Winkels:

Aveve (Izegem)
Colruyt (Izegem)
Carrefour (Izegem)
Krantenwinkel Annemie (Oekene)
Duponzoo (Kuurne)
Noach (Wevelgem)
Maxi Zoo (Wevelgem)
Jumbo (Balen)
Spar (Leopoldsburg)
Hendriks Machines (Houthalen-Helcheren)

Facebookgroepen van steden en gemeenten:

Roeselare
Oekene
Brugge
Rumbeke
Gent
Torhout
Vlaanderen
Leopoldsburg

Facebookgroepen van papegaaienhouders:

Papegaaien en Parkieten Plezier
Papegaaien en parkieten snuffeldoos
Papegaaiennis
Het Gezonde Papegaaien-Forum
Papegaaien en Parkieten
Kromsnaveis Info & Fun
Papegaaien hulp en tips

Dierenartsen:

Donck
Medibird
Galluvet
Trigenio
Dierenartsencentrum De Brug
NeorniVet
Dapthas
Faculteit Diergeneeskunde

Beurzen:

Vogelruilbeurs West-Vlaamse Parkietenclub

Mails gestuurd naar eindpersoon => welke gemeente?

Mechelen
Mol
Lummen (Galluvet)
Nijlen (Trigenio)

Gent (dierenartsencentrum De Brug)
Paal (NeorniVet)
Gent (dierenartsenpraktijk Thas)
Gent (Faculteit diergeneeskunde)

8 Bibliografie

- Anderson, P. (2003). A Bird in the House: An Anthropological Perspective on Companion Parrots. *Society & animals*, 393-418.
- Auersperg, A. M., & von Bayern, A. M. (2019). Who's a clever bird — now? A brief history of parrot cognition. 391-407.
- Baker, P. (2012). Parrots will be parrots - understanding parrots' behavioural needs. *Veterinary Nursing Journal*, 457-459.
- Bradley Bays, T., Lightfoot, T. L., & Mayer, J. (2006). *Exotic Pet Behavior: Birds, Reptiles, and Small Mammals*. London: Elsevier Health Sciences.
- Chitty, J., & Monks, D. (2018). *BSAVA Manual of Avian Practice: A Foundation Manual*. Quedgeley, Gloucester, England: British Small Animal Veterinary Association.
- Dierenwelzijnswet. (2018, 6 15). *Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het welzijn van in gevangenschap gehouden roofvogels*. Opgehaald van Wetgeving dierenwelzijn.
- Duncan, I. J., & Hawkins, P. (2010). *The Welfare of Domestic Fowl and Other Captive Birds*. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Evans, M. (2001). Environmental enrichments for pet parrots. *In practice (London 1979)*, 596.
- Grandin, T. (2020). Review of Stress and Animal Welfare by Donald Broom and Ken G. Johnson. *Animals*, 363.
- Grant, R. A., Montrose, T. V., & Wills, A. P. (2017). ExNOTic: Should We Be Keeping Exotic Pets? *Animals (Basel)*, 47.
- Hess, L., Clubb, S., Echols, S. M., Forbes, N., Hernandez, S., Hooimeijer, J., . . . Speer, B. (2016). Parrots: Appropriate Pets of Best Not Bred? *Journal of avian medicine and surgery*, 286-297.
- Indranil., S., & Bandyopadhyay, S. (2017). *Pet bird diseases and care*. Singapore: Springer Singapore.
- Jayson, S. L., Williams, D. L., & Wood, J. L. (2014). Prevalence and Risk Factors of Feather Plucking in African Grey Parrots (*Psittacus erithacus erithacus* and *Psittacus erithacus timneh*) and Cockatoos (*Cacatua* spp.). *Journal of exotic pet medicine*, 250-257.
- Jennifer A. West, V. T. (2019). Effects of Fluorescent Lighting Versus Sunlight Exposure on Calcium, Magnesium, Vitamin D, and Feather Destructive Behavior in Hispaniolan Amazon Parrots (*Amazona ventralis*). *Journal of Avian Medicine and Surgery*, 235–244.
- Jones, A. K., Tully, T. N., & Dorrestein, G. M. (2009). *Handbook of avian medicine*. England: Elsevier/Saunders.
- Magaletti, M., & Costa, D. E. (2022). Parrots kept as pets: welfare cases in Geneva canton. *Journal of veterinary behavior*, 84-84.
- Peng, S. J.-L., Chang, F.-C., Sheng-Ting, J. I., & Fei, A. C.-Y. (2013). Welfare Assessment of Flight-restrained Captive Birds: Effects of Inhibition of Locomotion. 235.
- Peng, S., & Broom, D. M. (2021). The sustainability of Keeping Birds as Pets: Should Any Be Kept? *Animals (Basel)*, 582.
- Tygesen, A., & Forkman, B. (2023). The Parrot-Owner Relationship and Problem Behaviors in Parrots. *Anthrozoös*, 985-997.
- Tynes, V. V. (2010). *Behavior of Exotic Pets*. Sweetwater, Texas, USA: Wiley-Blackwell.